

У ОВОМ БРОЈУ: Трипо
Кокоља. Роман два ђес-
ника. Ђавоља јаруга. До-
менико Скарлаши. Страх
у крви. Слон са обојеним
зубом. Вожња у месџу.
Гледајте музику. Хумор.

КРОЗ ВЕКОВЕ

ЗУБОБОЉА И БУБЕ

У средњем веку у
Рајнској грофовији зу-
бобоља се лечила на за-
иста необичан начин.

Наиме, у овој немачкој
области веровало се да
особа коју боли зуб
треба да тражи и на-
ђе у пољу било какву
бувицу која је пала на
леђа и да јој помогне
да стане на ноге, па ће
јој болови престати. У
ствари, тражење такве
бувице захтевало је до
ста времена и пажње, та-
ко да су паћеници ма-
ње мислили на зуб који
их боли.

СРЕБРНИ НОС

Пјер Краон или Кре-
он, Француз по рођењу
и војник по занимању,
изгубио је у једној би-
ци нос. Чувени тадаш-
њи хирург Амброаз Па-
ре начинио му је нови
нос од сребра због чега
је Краон добио надимак
„Сребрни нос“. Нос од
сребра добро му је слу-
жио све до смрти. Го-
дине 1562. „Сребрни
нос“ био је обешен
због тога што је учес-
твовао у пљачкању је-
дне париске цркве.

ОТКУП ЗА МИРАЗ

Енглески владар Ри-
чард II (1377-1399), по-
што није био у стању
да својој сестри Матил-
ди да одговарајући ми-
раз као што је у то
време био обичај, заро-
био је грофа од Лук-
сембурга — Лињија и
као откуп за њега за-
тражио своту од око
600 милиона данашњих
динара. Пошто његов
заробљеник а ни ње-
гови сродници нису мо-
гли толико да плате, он
је свој захтев свео на

половину под условом
да се гроф ожени Ма-
тилдом. Луксембург-Ли-
њи је пристао да плати
половину откупа и да
Ричардову сестру узме
за жену.

Срце уплашеног човека никад не куца брже

СТРАХ У КРВИ

Уплашен човек осећа како му срце брже куца — тако бар пише у многим романима и медицинским убеницима. Истраживачи Колумбија универзитета доказали су недавно да се код уплашене особе догађа баш супротно. Они су довели 240 студената у „експериментално стање страха“ и затим прегледом утврдили да у срцама срце просечно има седам удара мање у минуто но обично. Ни код једног од испитиваних студената срце није куцало брже, док се код неколицине рад срца чак успорио за двадесет до тридесет откуцања.

Страх игра у осећајном животу веома важну улогу, али какве промене он изазива у организму још није довољно испитано. Научни сарадници медицинске академије у Њујорку открили су у крви једну супстанцу која се јавља само приликом осећања страха. Код страха проба, она се више не може наћи у крви. Каква је то супстанца — треба тек утврдити.

Лондонски професор Доналд Мак Ре открио је недавно један нерв у мозгу који је означен као „човекову рањиву тачку“. Ако се тај нерв надражи, долази до безраз-

ложног осећања страха који нема никакве везе са неком стварном опасношћу.

Постоји читав скала реакција на страх. Да људи од страха падају у несвест, чак и кад у биоскопу гледају каква страшан филм — тога је свакодневна појава. Али, ни случајеви да страх проузрокује смрт нису ретки. Многи смртни случајеви који се приписују срчаном удару у ствари су смрт од страха. У једи погнуто безбедних змија завршавају се понекад смрт — само из страха, заправо због ненормално високе количине „супстанце страха“ која се појави у крви уплашеног.

Тако је, на пример, један петнаестогодишњи ученик који је патео од болесног страха од воде, умро кад су га његови другови бачили у базен мада му вода није досегла ни до труди.

Психологе у последње време занима питање да ли страх делује заразно. Коњи и пси, на пример, смећа осете кад се код људи појави страх. Када је мајка уплашена дете у њеном нодучју почиње да плаче, иако она никаквим спољашним знаком није показала тај свој страх. Зашто? Психолошка испитивања су

показала да човек од страха може буквално да изгуби разум, најчешће за кратко време. Чак и најмањи страх који нормалан ток мисли, док јак страх потпуно парализује разум.

Питање да ли услед страха коса може преко ноћи да оседли испитивано је на чувеној америчкој клиници Мајо. У таквим случајевима у власима се најједном образују микроскопски ситни мехурићи ваздуха који разарају природни пигмент и чине косу белом или безбојном.

На крају треба додати да човек уколико је по природи мирнији и разборитији уколико мање подлеже страху. Он успева да брже него други уочи суштину појаве која изазива страх, да открије њене узроке и нађе најбоље решење.

Тањи од папира

Чехословачки инжењери су конструисали уређаје који дају веома танке плоче — од седам микрона што значи много тање од папира на коме пишемо. Толико танке плоче потребне су нарочито електрониндустрији.

Непопуларни херој

Редак је случај да неки спортски шампион буде у својој земљи толико непопуларан — као троструки и овогодишњи победник највеће бицикличке трке на свету Тур де Франса Анкетил, можда најбољи бициклиста свих времена. Када је он у маратонској трци у Парку причева у Паризу стигао први на циљ и појавио се у златастој мајници пред 40.000 гледалаца, клицање и овације су били праћени и звиждањем и поклицима негодовања.

Анкетил је стајао ћутљив и хладан као кип и на питање једног радиорепортера зашто је тужан и да ли жали за нечим, одговорио је са олимпијских висина: — Ја никада не жалим ни за чим.

Та сувереност којом влада на стази и коју испољава у животу, супериорност којом побеђује своје супарнике и једноставност, скоро нељудска незаинтересованост и неосећајност и у најтежим и најкритичнијим тренуцима на стази — његовим земљама страха — он није говорио, њиховим земљама страха — он није говорио, њиховим земљама страха — он није говорио, њиховим земљама страха — он није говорио.

То је незавидна судбина једног супершампиона у земљи која не мари за богове и идоле. Публика има утисак да је он на стази машина која савлађује све препреке и то је оставља хладном. Зато га често бојкотирају. Чак и када губи Анкетил није у стању да привуче симпатије љубитеља бициклизма. За вре-

ма трке око Шпаније доживео је пораз — препустио победу Алтилу — али се уопште није узбуђивао па су многи чврсто веровали у договор између њих двојице да би овај други подупро Анкетилу у највећој трци на свету.

На брзинским тркама уз хронометар Анкетил већ нервира својом сигурношћу која не дозвољава никакво изненађење и онемогућује да се распламса жар борбе. На стази од 68 километара једне трке он је и највећим светским асовима одмакао за читавих шест минута.

На прошлогодишњем Тур

де Франсу Анкетил је обукао жуту мајницу на Пиринејима и није је скинуо све до Париза. Замерали су му чак да је борбу за прво место учинио неинтересантом. Зато је ове године преузео вођство тек у последњој етапи. Пребацују му онда да се лукаво чувао за финиш док се његови супарници не исцрпу у међусобној борби, тако да му победа падне у наручје као зрео плод.

Случај Анкетил је можда једна од највећих спортских неправди јер је он ипак прави шампион и велики спортски борац.

Ripley's Веровали или не!

ДОКТОР
ЏЕМС ЛОТХ БЕЛИНГТОН

(1878-1946)
ИЗ ОБОНСИЈА (САД)
ЗА 62 ГОДИНЕ ЛЕКАРСКЕ ПРАКТЕ
ПОМОГАО ЈЕ ДА ДОЂЕ НА СВЕТ
3 000 ДЕВА ЗА ТО ВРЕМЕ. ИЗУМИО
ЈЕ 100 КОСТА НАЦИЈИ ЈЕ ДЕВИМА,
ОБЛАЗЕБИ ГАЦИЈЕНТЕ ПРЕВАЛИО
400 000 КИЛОМЕТАРА —
10 ПУТА ВИШЕ НО ШТО ИЗНОСИ
ОБИМ ЗЕМЉЕ!

ВИСЕУЛА ПАГОДА

У ПЛАНИНИ КОНГОСАН У КОРЕЈИ
ПОДИГНУТА ЈЕ ИЗНАД ПРОВАЛИЈЕ ДВЕМА
СТРАНАМА ОСЛАЊА СЕ НА ЛИТИЦЕ ДОК СИ-
ТАВУ ЗГРАДУ ПОДУПИРЕ ЈЕДАН ЈЕДИНИ
СТУБ ОД БРОЗЕ

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УГРИЗАО КРОКОДИНА!

НЕКИ ПЛИВАЧ ПО ИМЕНУ ХЕНОК КОГА ЈЕ У РЕЦИ КОГО ЈЕ
У СЕВЕРНОЈ РОДЕЗИЈИ ЗГРАБИО ЗА НОГУ ОГРОМАН КРОКОДИЛ,
ОДЈАКО ЈЕ УГРИЗАО ЖИВОТИЊУ ЗА ВРХ РЕПА И НАТЕРАО ЈЕ
ТИМЕ ДА ГА ПУСТИ И ЗАГЊУРИ СЕ УДУБИЊУ!
ХЕНОКОВЕ РАНЕ БИЛЕ СУ ТЕШКЕ АЛИ СЕ ОН ОД ЊИХ ОПО-
РАВАО У БОЛНИЦИ УЛУСАКИ (1940)

ЗИДАРЕВА ПАЛМА

НА МАДАГАСКАРУ
ЊЕНО ЛИШЌЕ УПОТРЕБАВА
СЕ ЗА ПСКИВАЊЕ КРОВО-
ВА И КАС ТАЂИРИ, ЧИНИЈЕ
И КАШИЈЕ
ОД ПЕТЕ МКИ ЛИШЌА
ПРАВЕ СЕ РАМОВИ
ЗА ПРОЗОРЕ И ПРЕГ-
РАДНЕ ЗИДОВЕ.
СТАБЛО СЕ УПОТРЕБ-
АВА КАО ГРАЂА ЗА
СПОМЕНИКЕ ЗИДОВЕ,
А КОРА ЗА ПАТОСАЊЕ
ЗОВУ ЈЕ И ПУТНИ-
КОВА ПАЛМА
ЈЕР ПРИ ДНУ
СВАКЕ ПЕТЕЛЈКЕ УВЕК
ИМА НАКУПЉЕНЕ
ХЛАДНЕ ВОДЕ

ЗЕБРОНА

МЕЛЕЗ КОЊА И ЗЕБРЕ ВЛАС-
НИШТВО РЕЈМОНДА ХУКА
(КЕНИЈА)

ДАН ВОДЕ

ЈЕДАН БУНАР
У ВИЗАНДУ, У ИНДИЈИ,
ИЗ КОГА СЕ ВОДА ИЗВА-
ДИ ПОМОКУ НЕКЕ ВРС-
ТЕ БЕРМА, ЈЕДНОМ
ГОДИШЊЕ
УВЕК У ИСТИ ДАН
ПРЕПУНИ СЕ ВОДОМ.
УЗРОК ОВЕ ПОЈА-
ВЕ ЈОШ НИЈЕ ОТКРИ-
ВЕН

ШТАФЕТА У ЦУНГЛИ

Вероватно не бисмо погодили да су дрвене класе, тешке 75 килограма, које трчећи носе на раменима младих у ствари... штафетне палице. А ипак је тако. Штафетна трка једно је од омиљених такмичења Индијанаца из племена Тимбиру које живи у тропским шумама Бразила.

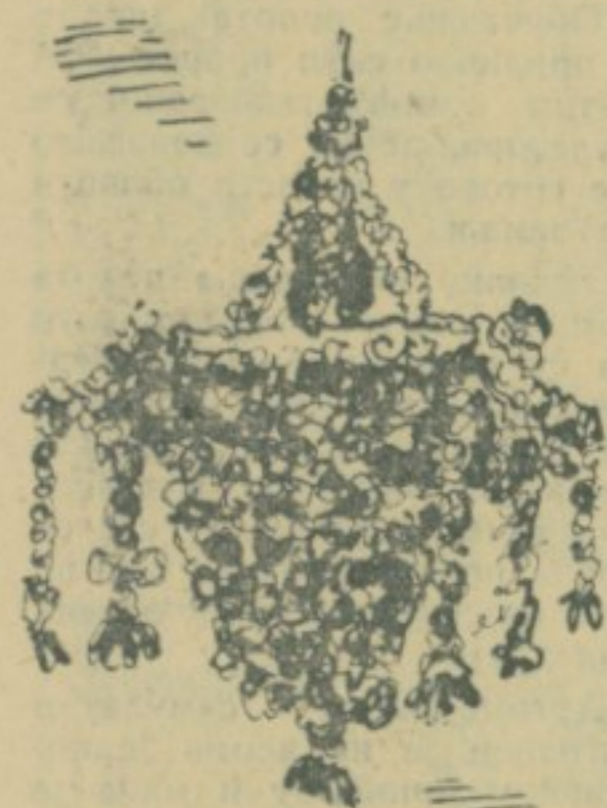
Учесници такмичења уједињују се у групе од по 15 особа. Другови из једне групе наизменично носе тешку штафетну палицу. Док један на плећима носи терет, остали га бодре поклицима. У штафетном такмичењу учествују и мушкарци и жене. Додуше, штафетна палица за жене знатно је лакша: 30 килограма.

Царски ручак

Апетит „цара свих животиња“ потпуно одговара његовој снази. Један одрастао лав на слободи поједе за један оброк до 25 килограма меса. Додуше, да би дошао до њега он мора, гонети свој плен, да утроши много енергије.

ПРОЛАЗНА РЕМЕК-ДЕЛА

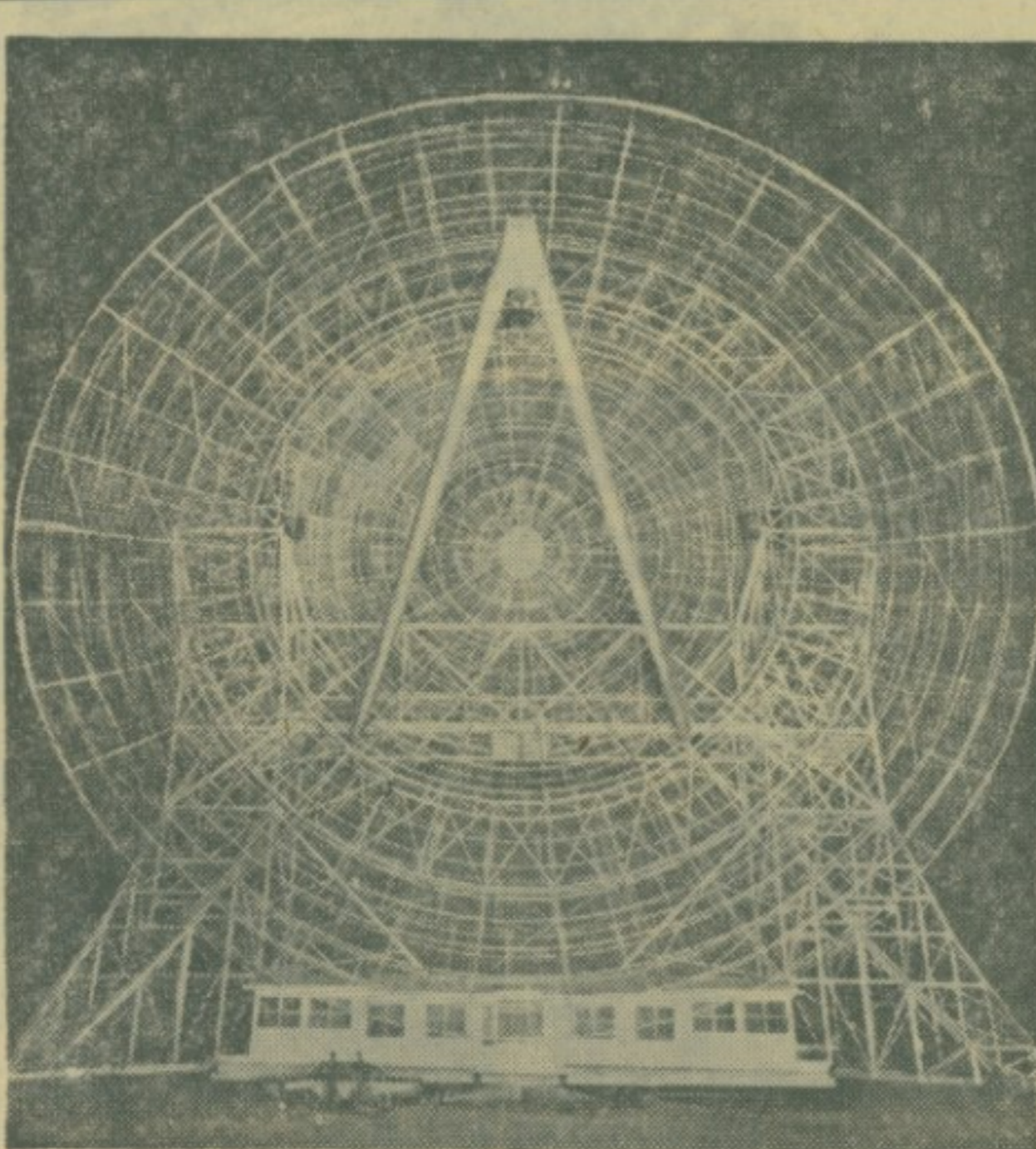

Живописни и китњасте лустери „живеће“ само неколико дана јер су их камбоџански уметници начинили од веома непостојаног материјала. Танке бамбусове шипчице чине костур лустера оплетеног свежим ружама и јасмином.

Вештина прављења цветних украса негује се у Камбоџи од памтивека. Без тих украса немогуће је замислити и један празник. Овом уметношћу нарочито се баве жене које од нежних цветова праве лустере, венце и фигуре разних животиња.

Челична паучина

Чипка од челика и алуминијума у финој сременој изради: то је индустријализована лепота стављена у службу астрофизике. Истакана је као паучина и служи као антена највећег радио-телескопа (48 м. у пречнику) а постављена је на брежуљку Универзитета Станфорд у Калифорнији, одакле ће се испитивати звезде и међузвездани простори.

Партизански „Шелефон“

Међу другим тајним партизанским болницама у Словенији јединствена по смештају била је болница „Фрања“, у тесном и неприступачном кањону код Церкне. До ње се доспело само с једне стране помоћу нарочитих покретних степеница и висећих мостова. Рањеници се у случају опасности нису могли одатле евакуисати, али се рачунало с тим да Немци никад неће сазнати да у том дивљем и неприступачном кањону, где никад раније није крочила нога, може бити смештена партизанска болница, обезбедена водом, електричним светлом и рендген-апаратом.

За одбрану болнице нарочито су изграђена пет бункера. А с једне од нај-

виших стена стално су мотрили осматрачи догледима. Чим би приметили било какву опасност обавештавали су своје другове „телефоном“. А „телефон“ је био обична жица везана

на другом крају за празне лимене конзерве. Када осматрач повуче жицу, она доле у кањону учини да затандру кутије — што значи да је запретила опасност.

ЂАВОЉА ЈАРУГА

Сенка великог дрвета замрачила је небо. Стабло се срушило на оне који су припремили замку супарницима

Шта то значи: Пуббла... Ђавоља јаруга... шампањ... Ништа од свега тога није разумевао. Пуббла је било село између Парале и Чихуахуе, на етапи од 400 километара пута кроз планину. А Ђавоља јаруга је била дивља теснац кроз који је вијугао пут, на око 200 километара од Чихуахуе.

Сада за воланом, отворених очију, чуо је као из даљине глас из гласноговорника: „102“ полази... 5... 4... 3... 2... 1... 0. Полазак!

— Хеј! — заурла његов брат поред њега за 40 секунди полазимо и ми.

Емилио подскочи. Задубљен у мисли није ни приметио да му се брат већ налази у колима. Сасвим механички стави кола у покрет и повезе полако до стартера, непрекидно мислећи на оне Графертове речи: „Поћи ћемо 40 секунди пре њих“.

„Они“ — то су били они — Педро и Емилио Лопез.

— Полазите! — нареди стартер.

И даље као аутомат Емилио пређе у прву брзину а стари Форд поче да стење јер казаљка заигра на броју 100, затим претрча до 150 километара на час.

— Шта ти је — викну Педро — полудео си! Али Емилио, и не слушајући га, пређе на 200 километара.

— Због чега хоћеш да изгубимо трку? Запаљих се мотор... Довољно је да возиш просечном брзином...

— Хоћу да престигнем „грингосе“ из кола „102“ — прогунђа Емилио.

— Због чега?

— Ни сам не знам.

Као придепљен за седиште, са рукама на волану Емилио је „терао“ свој Форд до максимума. После 70 километара приметивше испред себе екипу у Крајслеру. Прођоше поред њих, а људи из Крајслера их изненађено погледаше.

— Неће нас стићи! — рече Педро а Емилио слеже раменима, усредсређујући сву пажњу на пут испред себе, који се сада пењао уз планину. Ускоро треба да стигну до неког платоа и вијугајући кроз крш од стења да уђу у теснац назван Ђавоља јаруга.

„Морам стићи пре њих“ — непрекидно је у себи понављао Емилио.

На неких 30 километара испред јаруге приметио је кола „102“ марке Тријумф како излазе из једног теснаца.

Полако, метар по метар, Форд је достигао Тријумф... 100 метара 50... 50... 50... стално исто.

— Видели су нас — заурла Емилио — али ја ћу их ухватити у њиховој сопственој замци.

После окуке долазила је Ђавоља јаруга. Маклеј и Граферт ће бити победнички шампањ! — а Емилио баш то није хтео.

Пут је почео да завија. Још само километар и сазнаће шта они смерају. Са очима на супарничком аутомобилу Емилио је вребао моме нат кад ће смањити брзину због заокрета да би им се још више приближио. За воланом кола „102“ био је Маклеј који их је већ приметио и покушавао да им измакне.

Неком наточовчанском снагом Емилио притисну паучицу и како је Тријумф у свакој кривини губио по десетак метара, баш пред самом Ђавољом јаругом два аутомобила се нађоше један поред другог — али и пред опасношћу да се на тако уској и кривудавом друму разбију о стење.

Пред њиховим очима се указа јаруга... и из груди им се оте крик. Ту, на две стотине метара испред њих једно циновско стабло бора поче да се њише и све више нагиње према друму.

„Дакле, то је! „Грингоси“ су били сигурни да ће проћи пре него што њихови пријатељи, боље речено саучесници, оборе дрво на друму. Како су чули хуку мотора, веровали су да то, према договору, пролазе кола „102“, тако да би се дрво као случајно срушило пред колима браће Лопез. И „грингоси“ би сутра у Хуарезу постали победници!

Само, дрво се још држало. „Бар да можемо и ми да прођемо пре него што се сруши“ — помисли Педро који је тек сада схватио о чему се ради.

Емилио је све јаче стегао волан јер су кола још била једна поред других. Делић секунде — и сенка великог дрвета помрачи небо изнад њих. Пут испред браће Лопез био је слободан а иза њих се зачу ломљава каросерије. Значи, они су били бржи и успели су да прођу, а судбина намењена њима за десила је њихове супарнике.

Емилио поче да кочи и после 100 метара заустави кола. Из њих изађоше обојица сасвим сломљени. Иза њих се пресијавао кроз грање изувани метал... уништеног аутомобила.

— Ти верујеш да су... — муцао је Педро... — А трка?

— Трка је — рече мукло Емилио — у овој проклетој јаруги завршена... А ми смо постигли важнију победу — да свакоме можемо без стида погледати у лице... Појмио!

СЛОН СА ОБОЈЕНИМ ЗУБОМ

У великом резервату Кригеровог националног парка у Трансвалу, читава чета ловаца тражи једног слона који, као „знак распознавања“, треба да има на кљовама трагове боје. Ти остаци боје у ствари имају да послуже као „корпус деликти“ за напад на два туристичка аутомобила. Је дан брачни пар с двоје деце спасен је од напада сло на само захваљујући волачу других кола који је, стављајући на кошку свој живот, успео да отера раз беснелу животињу.

Од хиљаду слонова у резервату до сада још ни један није никад озледио ни једног од посетилаца Кригеровог парка. Треба додати да кроз овај парк прође годишње 140.000 туриста. Стручњаци из управе парка сматрају да слон нападач мора да пати од зубобоље и да је само зато отерао кола. Слон је „у одсуству“ осуђен на смрт.

„Герт“, четири тоне тежак слон-маскота енглеског фермијалног логора у Скегену удавно се прилично купања у базену. Двадесет осмогодишњи слон отео се за време подневне шетње од свог чувара и ушао у плићу део базена где се дуго и са очиглед-

ним задовољством прскао сурлом. Тада је, међутим, слон ступио у дубљу воду, али је изненада пао и потонуо. Читава четири часа трајало је извлачење утопљеног колоса мада је била употребљена и дизалица. Чувар сматра да је слон страдао од срчаног удара.

Тровањем у стомаку преко стотину Црнаца завршила се крађа једног безалог носорога из малог резервата у Зулуланду. Ловокрадице су начиниле отвор у оградни око резервата у који је дан раније било допремљено шест ведома ретких и скупих белих носорога. Једна од ових, преко 2.000 килограма тежких животиња пронашла је отвор у оградни и побегла у прашуму. После два-три хајке, ловокрадице су убиле одбеглог носорога и тада се сто домородаца окупиле на заједничку гозбу. Међутим, гозба се непријатно завршила јер су се сви гости тешко разболели. Лекар који је оболелима пружио помоћ утврдио је да је узрок тровања било веома јако средство за умиоње које је убризгано белом носорогу после хватања и чије је дејство потрајало и после његовог убијања.

Са обе стране пута хиљаде гледалаца је журило, упркос јандармерији и војсци које су чувале ред, да што пре стигне да заузме место и види чувену трку Карера Панамерикана. То је прави празник. Свет у делиријуму стоји дуж 3200 километара дугог пута — од југа до севера Мексика, то јест од гватемалске до америчке границе.

Емилио и Педро Лопез приђоше својим колима. Урнебесни повиди су се чули из гомиле:

— Лопез! Лопез! Покажите тим „грингосима“!

Емилио је махао али као без воље и лица без осмеха а Педро, његов млађи брат, кога је ова изненадна популарност одушевљавала, дизао је обе руке и отпоздрављао весело маси.

Отворивши врата од кола Емилио седе за волан свог старог али још доброг Форда. Грло му се стеже. Већ читав сат је покушавао да разуме, да погоди и предвиди, тврдоглаво као бумбар који удара о стакло тражећи непрекидно излаз, каква ће бити исход. Он и његов брат Педро имају лепе шансе да буду први у категорији „Интернационалног туризма“ на поласку са ове пете етапе Парал—Чихуахуа. Сутра, новине целог света могу да пишу: „Два механичара из Мексика победила на шампионату“!

Међутим, један чудан разговор коме је он случајно присуствовао у хотелу, доводио га је у недоумицу. Кроз хол је прошао хотелски дежак позивајући на телефон М. Маклеја или М. Граферта које зове Пуббла...

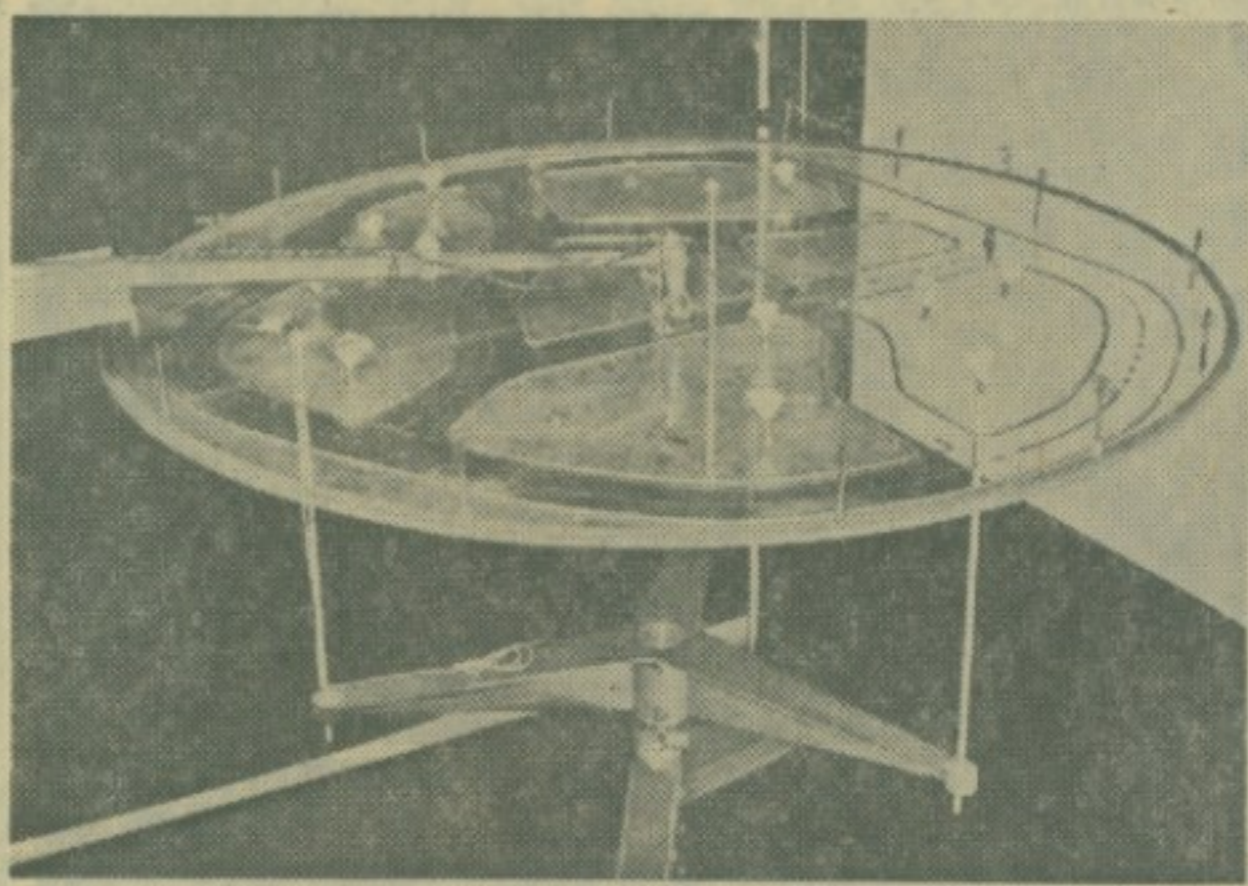
Маклеј и Граферт су била два млађа — Американца — из тркачких кола „102“. У досадашњим етапама они су заузели друго место, били су иза браће Лопез. На телефон је дошао Граферт, велики риђи младић. Емилио је, шћућурен у фотељи, чуо разговор, јер је Граферт оставио за собом врата од говорнице одшкринута.

— Из предострожности поћи ћемо 40 секунди пре њих... Слажем се за Ђавољу јаругу!... Отворићемо добро очи! Сутра ћемо у Хуарезу пити шампањ у част победе!

ВОЖЊА У МЕСТУ

НЕПОКРЕТНА КОЛА ПРЕД ЕКРАНОМ

МИНИЈАТУРНИ АУТОДРОМ

Обучавање пилота дуг је и прилично скуп процес. Међутим, помоћу такзваног симулатора, обука се данас може готово у целости обавити на земљи.

Технику обучавања пилота помоћу симулатора прихватили су и аутомобилисти. Једна енглеска фирма произвела је аутомобилске симулаторе који омогућају будућим возачима да савладају сва основна правила вођења пре него што се својим колима отисну низ друм.

Аутомобилски симулатор израђен је на веома једноставном принципу и мада је електронски мозак који усклађује његове радње прилично сложен, читавим уређајем лако се рукује. Уређај се, грубо описано, састоји из два дела: непокретних кола која стоје на нарочитом постољу и екрана на коме се види читав ток „вођења“ као да возач заиста вози и испред себе посматра пут. Возач управља колима као да су она у покрету, може да укључује различите брзине и да пожељи мења правац. Међутим, његова вожња је ипак делимично ограничена, јер мора да поштује могућности аутодрома са силуетама дрвећа, телефонских стубова, ограда, саобраћајних знакова и разних возила. Читав аутодром постављен је на покретној плочи изнад које се налази један светлосни извор. У зависности од покрета возача који седе за воланом непокретних кола, плоча аутодрома се окреће тако да светлосни извор изнад њега „путује“ истим правцем којим возач тера своја кола. За сваку погрешку која се учини постоји одређени звучни или светлосни сигнал који возача опомиње.

ГЛЕДАЈТЕ МУЗИКУ

ВИШЕ ТЕЛЕВИЗОРА НЕГО ЧЕТКИЦА ЗА ЗУБЕ

Од тридесет осморо школске деце троје имају своју личну четкицу за зубе, седморо употребљавају исту четкицу са браћом и сестрама, а двадесет осморо уопште нема четкице. Међутим, у истој тој групи тридесет осморо деце има у родитељској кући телевизијски пријемник.

Ову анкету која је дала запрепаштујући резултат спровео је један школски зубни лекар међу ђацима једне основне школе у округу Офенбах, у Немачкој.

Извештаји које су на 13. Међународном конгресу зубних лекара одржаном недавно у Келну поднели остали учесници, готово се поклапају са извештајем лекара из Офенбаха. Готово свако четрнаесто дете има деформисану вилицу, а може се рећи да нећи телевизијски пријемник.

Узроци: лош начин исхране која је углавном оријентисана на храну из конзерви и неодржаване хигијене зуба и уста.

Замислите да сте једне вечери позвани на концерт да слушате музику Скрјабина. Улазите у салу и седате у фотељу. Светлост се лагано гаси. Одједном... Заједно с првим акордом Скрјабинаовог „Прометеја“ — поеме ватри, како је своју симфонију композитор назвао, појављује се екран. На зидовима, таваници, људским лицима — дрхти одсјај пожара. Звучи постају све јачи. Изгледа као да румени пламен продире кроз све уна околу. Али... чује се продорни звук трубе. На екрану се сустижу смарагдни валови. Мелодија постаје нежнија, мирнија. Боја и музика... оне су се силе допуњујући једна другу.

Али, шта је то? Фантазија?

Некада су људи заиста могли само да маштају о хармоничном спајању звука и светлости. Данас је то већ стварност. Ако свратите у салу павиљона „Радио-електроника“ на Изложби достигнућа народне привреде, где се приказује музика у боји сазнаћете да је млади истраживач (он је нешто старији од тридесет година) открио пут музици будућности — музици боје.

Једне вечери Костја Леонтјев, дечак који је волео да

Да ли се звук може претворити у боју? О дугогодишњим истраживањима младог инжењера Константина Леонтјева писао је недавно совјетски лист »Труд«

сви су му се само љубазно осмехивали. Тада он одлучи да сам пронађе шта се то догодило.

Нису га уплашиле дебеле књиге познатих физиолога, психолога, историчара и музичара. Читао их је по неколико пута. Записивао је интересанте чињенице и запажања. Најзад, почела је да се одржава занимљива слика: још Аристотел је, 300 година пре наше ере, тврдио да би покретна боја могла деловати истовремено с музиком. Ломонсов је уочио чудесну могућност усклађивања звука и светлости. А Исак Њутн је чак саставио скалу у којој је свакој ноти одговарала једна боја спектра. Проблема звука и боје бавили су се и Гете и Скрјабин, академици Павлов и Сеченов. Академик Лазарев је још током прошлог века припремао у Москви и Петрограду јавне експерименте: пошто би у аудиторијуму завладала потпуна тишина он би у тами укључивао метроном. У сали би се одједном појавио сноп светлости и... сви би неочекивано — јаче и јасније чули звук.

Значи, у томе је ствар! Не, то није била Костјина фантазија. Сличне појаве су већ одавно учили научници. У очили — да, али нису их објаснили. И Костју је још јаче привукла необјашњена тајна.

Због рата је морао да прекине школовање. Образовање је наставао после. Завршио је десетогодишњу школу. Последњих пет разреда — за две и по године. На талентованог младића обратили су пажњу не само у школи већ и у фабрици где је тада радио. Њему, готово још дечаку, по верили су посао инжењера а затим су га послали у институт. И ето, ту...

На Нан радија 7. маја 1953. године, у концертној сали било је бучно: окупили су се инжењери, наставници, омладина. Сваког тренутка на свечаном подијуму требало је да се појаве руководиоци института и гости-научници, међу којима се очекивао познати совјетски психолог Борис Миханлович Теплов. Руководилац института, осмејивши се неком, љубазно је климнуо главом. Догодило се нешто не очекивано. У сали се одједном појавила светлост и музика. Светлост се колебала, пламтела, замирала, мењала нијансе хармонично се сливајући са снагом и тембром снажног баса Пола Робсона. „Спавај, беби...“ Звучи су расли, постајали јачи, а жута, црвена и плава боја прелазиле једна у другу. Салом се проломиле бурне аплаузе.

Леонтјев је искористио филтер звучне фреквенције да би пропратио музику покретном светлосћу. Ниским нотама је, према његовом избору, одговарала црвена боја, високом — светлија, звучима флауте — плава... Кад би се све боје помешале добијала се бела светлост. Млади истраживач се уверио у снагу утицаја коју покретна светлост има на слушаоце. Има ли то некакву научну основу? Зар онда није био у праву Скрјабин који је интуитивно

покушао да реши проблем повезивања звука и боје у свом „Прометеју“?

Прошле су године упорног рада док је Леонтјев пронашао кључ за решавање ових проблема. У једном од научно-истраживачких института дошао је до проналаска на који је стекао ауторско право. Како га је уметност и даље привлачила он се обратио за помоћ савременој техници — електроници и кибернетици. Стрпљиво, један по један, проучавао је законе који се односе на повезаност звука и боје у звук.

Први експериментални уређај за приказивање музике у боји био је још далеко од савршенства. Но без обзира на то, музика у боји стекла је много присталица. Електронски уређај приказан је на изложби у Лондону а после смештен на Изложби достигнућа народне привреде.

Чини ми се да је учињен само први корак у развоју музике у боји. Техника је добра. Али, како искористити нове могућности да би се музика у боји усавршила и обликовала? — пита се Леонтјев. — Требао би да у овом раду узму учешће уметници-музичари, сликари и архитекте.

Једна од старих идеја човечанства — идеја хармоничног спајања распевањих акорда и светлости постаје већ стварност.

ДЕЧАЦИ У ХАЉИНАМА

Као казну шест дечака из града Оренца, у Тексасу, мораће тридесет дана да носе хаљинице. Судија Кејлавет изрекао је ову казну групи дечака између 8 и 10 година зато што су крали по радњама и испред кућних врата узимали туђе боце с млеком. Он се, како сам каже, одлучио на ову казну због тога што ће на тај начин родитељи без икаквих тешкоћа моћи да мале преступнике задрже у кући. Судија је затим испричао новинарима да је, кад је био мали, његова мајка облачила њему и његовој браћи хаљинице његових сестара кад год је предосећала да припремају неку будалаштину.

WALT DISNEY

ПИЛОТ ЗА МЕСЕЦ

РАКЕТА ЈЕ КРЕНУЛА НА СВОЈ ДУГИ И НЕИЗВЕСНИ ПУТ ПРЕМА МЕСЕЦУ.

ПРВИ СТУПАЊ РАКЕТЕ СЕ ОДВОЈИО. ДРУГИ СТУПАЊ СА КАПЕТОМ НАСТАВИО ЈЕ ЛЕТ!

У КОНТРОЛНОМ ЦЕНТРУ... КОНТАКТИ!

ОДВОЈИО СЕ И ДРУГИ СТУПАЊИ ОН САД ЛЕТИ ПРЕМА МЕСЕЦУ!

ММКОРД ВАШИОМСКОМ БРОДУ... ОДГОВОРИТЕ... ЧУЈЕТЕ ЛИ НАС?

У КОСМИЧКОМ БРОДУ

СВЈЕМ ВАМ СВЕ ЈЕ У РЕДУ САМО СЕ ОСЕЋАМ МАЛО УСАМЉЕН...

НА МОМ ЕКРАНУ ЗЕМЉА ИЗГЛЕДА КАО ЛОПТА... И СТАЛНО СЕ ОМАЊУЈЕ...

ОХ, ОХ! ОПЕТ МИ ЈЕ МУКА... ДА ТО НИЈЕ КОСМИЧКА БОЛЕСТ! ОХ ЛАРЕ, ДА СИ САД ТИ ПОРЕД МЕНЕ!

ПОРЕД ТЕБЕ САМ, КАПЕТАНЕ!

АЛИ... АЛИ...

КУДА ГОД ТИ КРЕНЕШ УВЕК КУ БИТИ ПОРЕД ТЕБЕ, ДРАГИ...

ИМА ВИДНЕ И СЛУШНЕ ХАЉУЦИНАЦИЈЕ!

И ГЛАС МУ СЕ ИЗМЕНИО!

ДРАГИ...

СВРШИШЕ СЕ

РОМАН ДВА ПЕСНИКА

Једног хладног јануарског дана 1845. године у Лондону, на првом спрату једне куће у Вимпол стриту лежала је на софи једна млада жена која, болешљива и усамљена, није много очекивала од живота. Мала је, ситишња, има крупне црне очи и дуге трепавице, дугу косу и бледо лице, савршене руке и стопала. У комотској хаљини, окружена тишином у соби са спуштеним завесама, она личи на какву сенку. По својим песмама је постала славна али због нежног здравља је потпуно одсечена од осталог света. Већ шест година, Елизабета Барет је заточеница у својој соби чији мир једино ремети дисање њеног верног пса кога је назвала Флаш.

Сваког дана у уобичајено време на врата њене собе зачуцала би собарица: она добија свакодневно многобројна писма. Једина њена активност је писање: пише песме због којих добија много писама, али готово сва баца у ватру.

Писмо које је тога дана стигло неће доживети ту судбину. Иако Елизабета у то сумња, ово писмо је кључ који се полако окреће у брави њеног затвора.

Бацила је брз поглед на потпис и затим прочитала писмо: „Од свег срца волим ваше стихове, драга госпођице. Волим ваше песме, као што вам рекох, од свег срца а исто тако волим и вас. Имао сам неколико пута наде да вас видим и упознам се с вама, али није дошло до тога. Једног дана ме је господин Кењон упитао:

— Да ли бисте волели да се упознате са мис Барет?

Али ми је одмах рекао да сте болесни и ја одох својој кући. Зар ми је сушено да вас никад не видим? До руке су ми дошле ваше песме, донеле су ми велику радост, захвалност и понос. Остајем ваш верни слуга — Роберт Браунинг“.

Кад је прочитала ово писмо осетила се срећна. Никад није видела тог човека, али је знала за његова дела која нису била тако позната као њена. Имала је утисак да га већ познаје. Брзо му је одговорила:

„Захваљујем вам од свег срца. Зими сам везана за постељу. Видећемо напролеће“.

Похвалила је његове песме и потписала се: „ваша одана и захвална Елизабета Барет“.

И тако је почело дописивање. Иако се ова два песника изражавају на начин као у Викторијино време, они анализирају своја осећања с ведрином и потпуно савременом слободом. Од једног до другог лете писма сваки, или сваки други дан — укупно 573 — која чине потку једног љубавног романа, чистог и савршеног.

Роберт Браунинг је био исто толико слободан колико је Елизабета била потчињена. Са својим родитељима и сестром становала је у око-

песама штампане у његовом одсуству са потписом Елизабета Барет.

Прелистао је песме и био очаран „свежином и чудноватошћу ове музике, богатством језика, осећајношћу и искреношћу мисли“. Веровао је да је неспособан да воли а сад је срео у царству песама жену свог живота. Он одмах узне

узео перо: „Волим ваше песме, као што сам вам већ рекао од свег срца... а исто тако волим и вас“.

Био је заљубљен у један чист дух, у високу интели-

Како су се срела два велика енглеска песника: Елизабета Барет и Роберт Браунинг

нису смела ни гласа да пусте, била се помирила са судбином.

Међутим, Елизабетино детињство било је срећно: играла се и учила са старијим братом француски и грчки. Читала је много и писала трагедије у стиховима. Њена

Једна ствар ју је само забрињавала: њено слабо здравље може да упропасти читав Робертов живот. И поред свих његових напора, била је слаба због дугих година нерада и због потчињености оцу. Иако је већ ушла у четрдесету годину, отац је на њу имао великог утицаја.

Али тиранин може да буде творац своје сопствене пропасти. Крајем лета требало је да Елизабета пође у топлије крајеве, можда у Италију да би избегла оштру зиму. Један од браће и сестра Арабела се понудише да је прате. У последњем тренутку отац се томе неопозиво успротивио. Елизабета је опет попустила. Није се усудила да брата и сестру изложи очевом бесу. Али је тада први пут схватила да је очева љубав само страхан и мрачан егзонизам па је збацила окове свог дугодишњег робовања и у Роберту Браунингу нашла новог господара.

У својим писмима Роберт ју је називао Ба, а половином зиме она се потписивала „увек ваша Ба“. На његово наваљивање она се борила да поврати снагу, напуштала је собу и силазила мало у приземље, што раније никад није чинила у зимске дане. Плашила се да отац не открије њихову љубав јер би бацао сва писма пре но што дођу до ње. Браунингу је био забрањен приступ у њихову кућу.

У пролеће је добила жељу да с њим побегне у Италију. Десетог септембра Елизабета је написала Роберту писмо: „Ове ноћи донета је важна одлука. По очевом наређењу, читава породица Барет мора за месец дана да напусти Вимпол стрит да би се кућа дотерала“.

„Ако одете, наше венчање ће бити одложено за годину дана“, одговорио је Роберт.

„Треба одмах да се венчамо и да одемо у Италију. Предузмете све да то буде у суботу“.

Овог пута Елизабета није клонула. У суботу ујутру, 12. септембра 1846. године, у друштву своје верне собарице Вилсон извукла се из куће под изговором да посети „едног старог пријатеља. Једва је стигла до цркве где је чекао Роберт с једним рођаком — и они су се венчали. Сва исцрпљена вратила се кући. Договорили су се да побегну чим се мало опорави и ојача.

Своје ствари је већ раније била изнела а у суботу 19. септембра, осам дана после њеног венчања, са собарицом и псом Флашом сишла је низ степенице своје куће можда последњи пут. Недалеко одатле, састала се са Браунингом. Узели су кола до станице, прве етапе на њиховом путу ка сунцу и радости.

Следеће године били су дану среће: Париз, Пиза, Фиренца, Рим; топлоћа, мир и поезија а међу њима непомућена и савршена слога. Елизабета се мало опоравила. У пролеће 1849. године родила је дивног дечака. Неколико пута су долазили у Енглеску, али је Елизабета била утучена због очеве непомирљивости. Браћао је сва писма која му је писала.

— За мене је она мртва — говорио је а о њеном венчању имао обичај да каже: — Боље би било да је мислила на онај свет.

А њу је баш Роберт ишчупао од смрти, и пажња и нега одржали су је на оном свету светлости и љубави све до 1861. године.

Изненада, једне јунске вечери у Фиренци њено здравље се погоршало. Собарица је отишла одмах по лекара, али њен живот се дотле угасио.

Елизабета Барет Браунинг оставила је за собом доказ велике и чисте љубави. Једног јутра у Италији дала је Роберту свежањ хартија. То су биле песме које је хтела да објави под насловом „Сонети преведени са португалског“. У ствари, те стихове је она сама написала пре свог венчања. То је једна од најлепших љубавних збирки песама коју је једна жена написала на енглеском језику.

лини Лондона у дивној кући и сва се била посветила писању песама. Своје образовање дугује у исто време страсти за читањем и своје оцу, великом ерудити који је читао ремек-дела француске, италијанске, шпанске и грчке књижевности.

Роберт није био много везан за своју породицу. Био је друштвен и свима симпатичан са својим огњеним изгледом и дивним цртама лица. Неколико пута био је у Русији као секретар једног дипломате, а затим два пута у Италији коју је сматрао својом другом отаџбином. Приликом свог последњег боравка у Италији, осећао се сам. Недостало му је надахнуће. На повратку је затекао на свом столу две свеске

генцију. У ствари, у то време Елизабета Барет није постојала. Напустила је сваку наду да ће активно живети. Као најстарије дете многобројне и имућне породице била је пуна живота. Једино неосетљив човек као што је био власник куће ван града у којој су становали, у ствари њен отац, могао је тој дивној вили да да тако сурово име „Крај наде“.

У ствари, Едмонд Моултон Барет био је, како је доцније писала Елизабета, оригинална личност. Наследио је велико богатство, школовао се у Хароу, једној од првих основних школа у Енглеској, затим у Кембриџу али је поред свега тога остао тиранин у кући. Његова жена пошто му је родила дванаесторо деце која

драма коју је написала у 15. години приказана је у аматерској трупи. Тада је почела да кашље и осећа јаке болове у леђима. Мати је ускоро умрла а четири године доцније отац одлучи да продла имање. Многобројна породица се селала све до овог дана кад је Барет купио кућу у Вимпол стриту. У Лондону се Елизабета забетино адрвље погоршало и она се потпуно повукла из живота.

Ујак јој је оставио малу ренту и она је материјално била независна. Браћа и сестре су зависили од оца, морали да поштују његове „законе“ а главни је био да нико од њих не сме да ступи у брак. Отац се успротивио удаји њене сестре Хенријете, која је била пуна живота и радости, волела играње и све ове породичне сцене подносила тешко. Међутим, она је и даље поштовала оца и слепо се покоравала његовим жељама.

Добијала је писма од Роберта свакодневно. Ону реченицу „Видећемо напролеће“ протумачио је као позив да дође чим се време мало пролепша. „Моје пролеће долази мало доцније“, одговорила је љубавно болесницом.

О првој посети једно поподне крајем маја она је доцније говорила:

— Једног дана сте дошли и више никад нисте отишли. Овог пута Роберт је заиста био заљубљен али не више само у њен дух. Одмах јој је изјавио љубав у једном писму. Само, био је Елизабету толико заплашио да му га је вратила (то је једино писмо које недостаје у њеној преписи објављеној у две свеске).

Преко писама су се боље разумели. Више су се зближили дописивањем но посетама, а он ју је обилазио бар једном недељно. Његове посете су јој дале снаге и она је ускоро успела да напусти постељу и да мало хода. Средњом лета је изишла чак мало на свеж ваздух.

— И још сам жива после тога — шалила се.

Роберт се усудио да јој пише права љубавна писма која је она сада радо примала.

БОЛЕСНИ СЛОН

Бимбо, слон познат по својој вештини скијања на води, тешко је болестан. Пре неколико дана искрао се ноћу из своје оградe у циркусу Кеј, у близини Холивуда и појео 50 килограма слаткиша. Од тога га је, разуме се, заболоо стомак. Али, то није све. Бимбо

још вуче назеб који је зарадио показујући своју вештину скијања на води за време „Изложбе 21. век“ која је одржана у граду Ситлу. Тако сад сиротог Бимба боли читаво тело — од велике сурле до малог репа.

ЗАБОРАВЉЕНЕ КАТАСТРОФЕ

Руском цару који је абдицирао уочи револуције, било је 20 година када су у Москви поводом његовог крунисања приређене велике свечаности. Цар је тада у парку Шадинка требало да подели своје дарове народу: намалане дрвене пехаре пуне пива и да све почасту закуском — белим хлебом и сувим воћем. Шест стотина хиљада људи било се тога дана, 3. маја 1896. године, окупиле у парку. Када је објављено отварање баракe са даровима, настала је таква неопишљива гужва и гурање, да су људи упалили у дубоки ров ископан у парку а други се тукли прелазећи преко њих као преко лешева да би стигли до баракe.

У службеном саопштењу о катастрофи објављено је да је било 1.360 мртвих и 644 рањена. Међутим, гласови су упорно тврдили да је број жртава достигао 4.000.

Приликом свечане алиуми нације у част крунисања, у Петрограду се побунила гомила против козака и

гардиста, који су хтели да је задрже и у гужви је више људи рањено и погинуло. Полиција је тада још отворила ватру и убила 250 лица.

За време церемоније венчања Луја XVI, тада још дофена, са Маријом Антоанетом, у Версају, изненада се подигла страховита олуја.

Те вечери, 16. маја 1779. године у Паризу, када је требало да се приреди ватромет, светину је због непогоде обузела паника и полетела је са трибина ка излазу. У гужви која је настала било је много смрвљених лица, а 1200 њих је изгубило животе под краљевском трибином која се срушила.

ТРИПО КОКОЉА

ДЕТАЉ СА ЈЕДНЕ КОКОЉИНЕ СЛИКЕ

Ко је бар бродом прошао кроз залив Боке, сигурно се сећа сликовитих острва пред Перастом. Стоје као два усидрена једрењака спуштених једара, или као два будна стражара на том осетљивом месту између Верига и Пераста. И заиста то је право место за сграуре: једино се кроз уско грло Верига улази у унутрашњост Которско-рисанског залива. Пераштани, настањени према Веригама, имали су увек историјску улогу стражара пред гусарима и пред Турцима. Више пута су се у борбама истакли правим и великим херојским делима, бранећи свој родни крај и своју, за оно време, велику трговачку морнарицу.

Али Пераштани се нису бавили само поморском трговином и ратовањем. Имали су и истакнуте личности науке, културе и уметности. Током 1961-62. славимо тристагодишњицу рођења једног таквог човека — значајног сликара Трифуна-Трипа Кокоља (1661-1713).

Може се рећи да је његово уметничко деловање падало у време најтежег периода за целу нашу обалу, јер је баш

тада Млетачка Република водила озбиљне поморске борбе са Турском. У то доба у нашем приморју било је доста крви, а још више беда. Али се она у самом Перасту није толико осећала, јер су јаке поморске везе обезбеђивале живу трговину.

У таквим тешким приликама, сликар Кокоља је на вештачки насутом острву, где су Пераштани саградили цркву „Госпе од Шкрпјела“ (шкрпио—хрид) израдио ништа мање него 68 што већих, што мањих слика, на платну и на дрвету. Приказани су разни призори из Старог и Новог завета, али се већ на први поглед запажа велика разлика између слика доњег низа и оних композиција на зиду и плафону. Док су ови доњи ликови пророка и сибила (пророчица) озбиљни, узбуђени и строги, као и тешка историја јеврејског народа или мучан живот помораца Боке, дотле је у горњим сликама више мекоће и ведрине.

Нарочито на плафону има много приказа материнства и много ликова деце.

Иако је сликање дечјих тела у покрету један од врло тешких сликарских проблема, деца су честа и омиљена уметничка тема. Изванредно су успели дечји ликови у ископинама Помпеје, ренесанса, такође, прати тај стил, па их и барок чак и преобилно користе.

И у цркви „Госпе од Шкрпјела“ налази се веома велики број насликаних деце у облику анђела. Она се јављају или као део композиције — било да придржавају књигу, певају у хору, свирају, машу кадионицом или лете повоздуху, или као посебни и одвојени фрагменти декорације.

У првом случају их — са нашим савременим укусом — осећамо као да загушују слободан простор, на пример у великој видној композицији „Смрт богородице“ где има ништа мање него 42 лика анђела. Али до најснажнијег

Током 1961-62. слави се тристагодишњица рођења сликара Трипа Кокоља родом из Пераста, једног од главних представника барока код нас

новну тематику: рођење и детињство Исуса.

У тако ведру и лирско сликарству замисао таванице, савршено се слива 22 детаља на дрвету са кошарицама и цвећем. Разнобојни каранфили, руже и јорговани не доносе само мирис пролећа и младости него за историју уметности значе читав појам. Кокоља се, наиме, сматра да је тим уношењем „мртве природе“, тих нових и савремених елемената, и неким другим пејсајжима на фрескама — зачегник новог правца код нас.

Иако, са гледишта једне дубље анализе, цртање дечјих ликова и природе није главна Кокољина особина, ипак је веома значајна, а сви млади људи који воле уметност треба да знају да је Трипо Кокоља један од главних представника барока код нас.

израза долазе на таванице, где су одвојени као декорација и где веома свеже делују. Писац монографије о Кокољи, историчар уметности К. Пријатељ, сматра да су „Кокољини анђели пуни топлине и одишу интимном грацијом“.

Иначе, таваница је касегирана — ограда оквирима платнима разних облика и осликаним дрвеним површинама, тако да делује декоративно али живо и снажно. Од 46 платна на таваници, 8 је оквирено у облику крстова и посвећено студији дечјег тела у покрету. У њима мали једри ликови лете, играју се, плешу, раздрагано се грле и љубе, носе венце цвећа и — на једном месту — стари перашки грб. Просто се чује ведра дечја вриска, смех и комешање од преко педесет малих ликова у незадрживом покрету весеља. Та свежа релативна деце плави читаву таваницу и сасвим се уклапа у ос-

ПО ЦЕЛОМ СВЕТУ

Група јапанских хирурга под руководством доктора Сејиџија Кимотоа пронашла је метод слеplивања резова на унутрашњим органима код животиња. Пробне операције са лепљењем једњака, желуца и крвних судова дале су задовољавајуће резултате. За слеplивање се употребљава полимерни лепак који се брзо слеplује и суши. Он се лако стерилизује и потпуно је безопасан по организам који га после неколико недеља потпуно апсорбује.

Јапански хирурзи засад врше опите само на животињама — псима и зечевима, — али њихов циљ је: упрошћавање и убрзавање тока операција на људима.

Недавно су амерички металурзи пронашли нов метод за добијање шупљих предмета од дуваног алуминијума. Под притиском ваздуха алуминијумски „мехур“ испуњава калуп, а затим се у њему охлади.

На овај начин могу се израђивати посуде од алуминијума какве се досад ковањем нису могле правити.

Научни сарадници геофизичког института у Хонолулуу, на Хавајима, израдили су аутоматски систем сигнализације која правремено упозорава на настајак и приближавање цунамија — таласа високих до 30 метара што се крећу брзином од 800 километара на час, а настају услед подводних потреса.

За ово је искоришћен стари телеграфски кабл који је некад повезивао Хавајски архипелаг са Северном Америком. Дуж кабла на дну океана распоређени су осетљиви манометри. Кад изнад њих пролази цунами-талас, притисак у води се повећава и преко кабла се о тој промени шаљу одговарајући сигнали.

Мехурови... Од чега се све могу правити мехурови? Од сапунице — то зна свако

дете, од стакла — тиме се занимају дувачи у фабрикама стакла. А од метала?

Крај југозападне обале Америке испитује се нов начин добијања драгог камена са дна мора.

Специјално опремљен брод стоји усидрен и с његове палубе се спушта до дна дебла гумена цев дуж чије унутрашњости пролази црво од веома отпорног материјала. Кроз црево се избацује ваздух под притиском чија јака струја „разбија“ слојеве тла на дну мора. Смеша пулпе и ваздуха црпе се на палубу брода где се врши испирање. Ако овај опит буде дао задовољавајуће резултате, биће учињен покушај да се на сличан начин с морског дна добијају и други корисни минерали.

ПИСМО КОЈЕ ГОВОРИ

- ПОЗДРАВ ТЕБИ, ВЕЛИКИ ЦЕЗАРЕ!

ПОЗДРАВ ТЕБИ, ВЕЛИКИ ЦЕЗАРЕ!

ПРОКЛЕТИЊО, ВЕЋ СИ МИ ДОЈАДИО!

ПОЗДРАВ ТЕБИ ВЕЛИКИ ЦЕЗАРЕ! ПРОКЛЕТИЊО, ВЕЋ СИ МИ ДОЈАДИО!

КВАЗИТЕЛЕВИЗИЈА

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

НЕ БОЈ СЕ,
ДЕТЕ МОЈЕ,
И КУТИ!

ПРЕТРАЖИТЕ КОРСО-
КАК! ДРУГЕ ДВЕ УЛИЦЕ
СУ БЛОКИРАНЕ! ДРУГОГ
ИЗЛАЗА НЕМА... НЕ
МОЖЕ НАМ
УМАЌИ!

НЕ
ЗНАМ...
СЛУШАЈ!

ОЧЕ, ГДЕ СМО?

УСРЕД НОКНЕ ТАМЕ ЗАЧУО СЕ
БАТ КОРАКА И ЈЕДНА СЕНКА УПУТИ-
ЛА СЕ ПРАВО ПРЕМА ЊИМА...

ВИ? ГОСПОДИНЕ МАДЛЕН? ОТКУД ВИ
ОВДЕ? ШТА, НЕ ПРЕПОЗНАЈЕТЕ МЕ?
ПОШЛЕВАН! ОНАЈ КОМЕ СТЕ СПАСЛИ
ЖИВОТ... ВИ СТЕ МЕ ОВДЕ
ЗАПОСЛИЛИ КАО БАШТОВАНА...
У МАНАСТИРУ МАЛОГ
ПИКПИСА!

ИЗА РУШЕВИНА СТАРОГ МАНАСТИ-
РА ИМА ЈЕДАН КУЉЕРАК...
СМЕСТИЉУ ВАС ТАМО
КАО СВОГ БРАТА...
А МАЛУ КАО
БРАТАНИЦУ...

ЗНАТЕ ЛИ, ПОШЛЕВАНЕ, ДА СТЕ МИ
СПАСЛИ ЖИВОТ?

И ВИ СТЕ
МЕНИ!

У ПОСЕТИ СУНЦЕ-ГРАДУ

Сребристи ваздушни брод довео нас је у Каракум за неколико часова. На аеродрому нас је дочекао Александар Сергејевић Охотин, један од првих становника Сунце-града. Пред необичним аутофургоном је једноставно предложио:

— Могли бисмо да почнемо од овог сунцемобила. Сетите се како изгледа сунчава батерија. Коefицијент корисног дејства батерије се досад удвостручио. Погледајте на крову „мрежу“ полупроводника. Од јутра до вечери сунце даје енергију овим батеријама и непрекидно пуни акумулаторе. Висок коefицијент корисног дејства елемената омогућује да се накупи енергије довољне за веома дуга путовања.

Што смо се више приближавали великом зеленом острву, више су се истицале белу правоугаоне четвороспратнице. На брежуљку у центру града уздицала се прва хелиокатрана направљена такође од елемената које смо видели на фарми, само су хелиобатерије и рефлектори личили на „једра“. Аутоматски су она мењала угао нагиба и сакупљену светлост предавала термобатеријама на крову. Сунчана енергија нагомилана у бројним „једрима“ претварала се у електричну енергију. Станица је радила аутоматски: сама је собом управљала и усмеравала свој рад.

У кабини сунцемобила је било прохладно. Право у лице дувао је освежавајући ветрић из клима-уређаја. Машина је бешумно ишла бетонским трактом. Нашли смо на зеленом оазе које су се у ужареној пустињи појавиле тек недавно, откако је Сунце... почело да „осваја“ воду.

Кровови свих здања у граду били су покривени мрежама фотоелемената који су прибавили енергију. Батерије су је предавале акумулаторима. Тако су људи стално, и дану и ноћу, могли да користе електричне уређаје у својим становима: пећи, фриџидере, клима-уређаје...

**НАУЧНО
ФАНТАСТИЧНА
РЕПОРТАЖА**

Испред једне дугачке зграде смо се зауставили.

— Да погледамо сунчану привреду, сточарску фарму! — позвао нас је.

Куд год погледаш — свуда сферична огледала налик на гигантске сунцобране. Сетио сам се онога што је хелиотехника успела већ да пре пет година оствари: конструисани су рефлектори од синтетичних плоча и на њих је навучен свето метал.

— Метализација под вакуумом? — запитао сам.

— Да! — погврдио је Александар Сергејевић. — Ови „сунцобрани“ сабирају светлост. У фокусу је температура тако висока да се термобатерије морају хладити водом. Зато се „жетва“ енергије увећала. Термогенератори дају енергију пумпама које из земље „исисавају“ воду и пустиња је оживела, а десет пута су јачи од ранијих.

Неколико мањих специјализованих фабрика производило је полупроводнике и лио ретке метале. Пећи за ливење разгачке зграде су се од оних у Москви, на Уралу, на Далеком истоку... Огромна сунчана „једра“ усмеравала су сунчеву топлоту на сферична огледала у чијем је фокусу било лако испопити чак и волфрам. Температура је ту достигала четири хиљаде степени. Без икаквих продуката сагоревања добијали су се метали високог степена чистоте.

— Да! — погврдио је Александар Сергејевић. — Ови „сунцобрани“ сабирају светлост. У фокусу је температура тако висока да се термобатерије морају хладити водом. Зато се „жетва“ енергије увећала. Термогенератори дају енергију пумпама које из земље „исисавају“ воду и пустиња је оживела, а десет пута су јачи од ранијих.

Ишли смо између зеленила и диновских хелиопостројења налик на сунцокрете, јер су се аутоматски окретали за Сунцем, које је пловило по плавоном јужном небу.

Зауставили смо се крај уређаја који су загревали воду и за сат давали 40 литара кључале воде. Сунчани фриџидери су хладили млеко које је у цистернама пристизало на фарму.

У великој опитној индустријској бази производе се разноврсне сунчане апаратуре за градове и села Крима, Кавказа, Средње Азије а добра половина производње одлази у иностранство.

Сунце-града још нема на географској карти. Са Александром Сергејевићем сам само разговарао о ономе што се може појавити за пет година или раније. У лабораторијама Енергетског института за хелиотехнику налазе се само прототипови сунчаних кухиња, пећи за топење, чајника, фото и термобатерија са полупроводницима који раде помоћу Сунца.

Поред домова у којима су становали радници налазиле су се сунчане кухиње. Пре пет година их ту није било. Крај једног блештавог „сунцобрана“ пословала је једна жена: „гурнула“ је у металну кутију месо и пиринач и — за један сат смо имали богати обед.

На сваком кораку је Сунце „радило“. Телефонске линије, многобројни електроуређаји, телевизори, радио-апарати — сви су добијали енергију од њега.

Сунце шаље на земљу енергију двадесет хиљада пута већу од оне која је потребна човечанству за годину дана. И зар није примамљиво да се помоћу малих и великих уређаја улови макар сто хиљади део те огромне енергије?

Хелиотехника ће омогућити да се сунчева топлота искористи као извор енергије за сателите, сунцемобиле, сунчане пећи, прву сунчану централу... Неколико стотина научника ускоро ће се састати у Италији да проуче резултате постигнуте у коришћењу нових извора енергије: Сунца, снаге ветра, подземне топлоте, морских таласа.

Сунце стоји на прагу наших домова. Оно већ куца и на наша врата.

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

СУНЧАНЕ БАТЕРИЈЕ уређаји који директно претварају сунчеву светлост у електрицитет. Они су нарочито корисни у простору ван земљине атмосфере, где је сунчево зрачење далеко јаче. Многи сателити обележени су плочама метала силицијума који снабдева струјом инструменте у унутрашњости. За постизање још веће количине струје хелије су понекад смештене на великим „крилима“ која се рашире кад сателит изађе из атмосфере.

ТАЈРОС САТЕЛИТИ серија америчких метеоролошких сателита. Снабдевени телевизијским камерама, они одозго преносе слике расподеле облака што знатно упрошћава прогнозе времена.

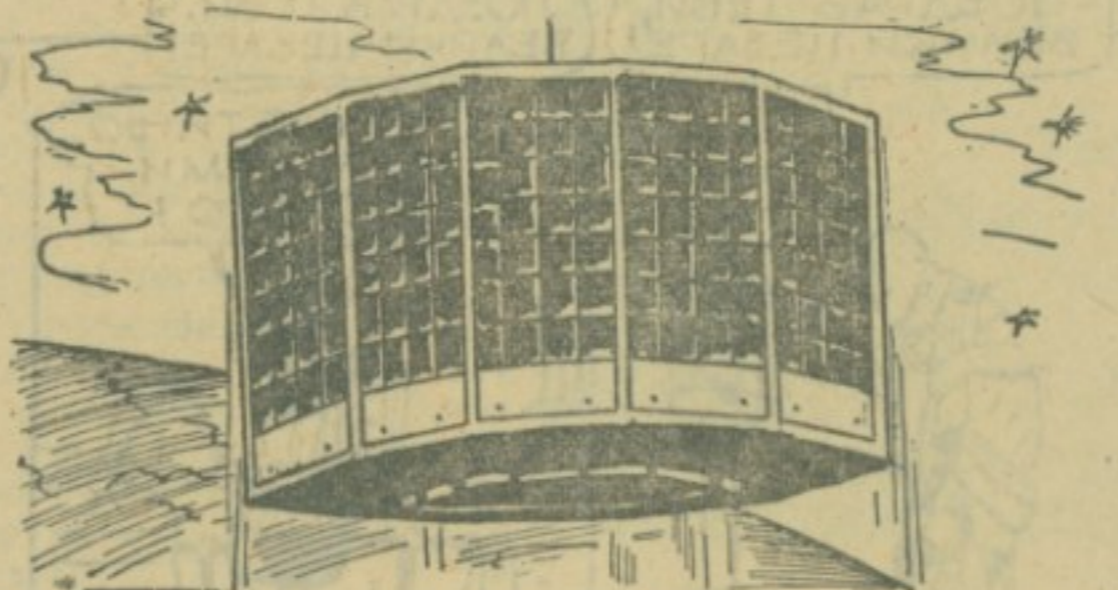
ТЕЛЕМЕТАР електронски инструмент у сателитима који мери брзину, температуру или зрачење и потом пошаље ове податке радиом на земљу.

ТИТАН највећи природни сателит планете Сатурн, који око њега обилази за 16 дана. Већи је од Месеца (пречник му је 4200 км) и претпоставља се да је једини сателит у сунчевом систему који има сопствену атмосферу.

ТИТАНИЈА највећи сателит планете Уран, са пречником 1700 км. Око планете обилази за 8,5 дана.

ТРАНЗИТ САТЕЛИТИ серија америчких сателита, лансираних у 1960. и 1961. години, намењених поморској и ваздухопловној навигацији.

УРАН планета на седмој по реду орбити око Сунца на растојању од 2900 милиона километара. Један обилазак траје 84 године. Уран има пречник од 47.000 километара а маса му је 14,5 пута већа од Земљине. Пошто је 19 пута даљи од Сунца него Земља, на Урану је температура ниска, око 210 степени испод нуле. Атмосфера му се састоји од водоника и метана. Уран има пет природних сателита који се око њега окрећу ретроградно. Највећи се зове Титанија.

ТАЈРОС САТЕЛИТ

БОЛНИЦА ЗА ДИВЉЕ ПТИЦЕ

Трудимо се да никад не припитомљавамо наше госте. Кад их излечимо пустимо их на слободу. Сестре Иглезијас створиле у Корнволу болницу за птице

Кад смо стигле возом из Лондона у Корнвол дочекала су нас кола са коњском запрегом. Са палине смо угледале мало пристаниште Маусхол, које су надлетали галебови. Настаниле смо се у једној кућици са баштом и саградиле једну дрвену бару која је мојој сестри служила као студио, пошто је била вајар, а ја сам гајила цвеће и продавала га на пијаци у Маусхолу.

Али све је пошло друкчије од 1928. године кад се једна рањена врана склонила у наш олук — промениле смо наше дотадашње занимање. Прихватила смо Жакоа који је имао слоњено крило. Доцније смо дознали да је птицу требало назвати Жаклина.

Жако ће брчкао у једној конзерви и осећао као код своје куће, али како је био врло стидљив направио је заклон од старих новина.

Неколико дана доцније један дрвосеча нам донесе још једну рањену врану. Тако је Жако, који је у ствари био женка, добио мужјака. Упролеће почеше да граде гнездо. Из пет јаја није се излегао ни један птчић, а убрзо кад је Жакоу оздравило крило — пусти

ле смо га на слободу. Гнездо је међутим остало и у њега смо сместиле два нађена птчића. Жако је повремено навраћао у гнездо и затицао мале госте.

Храниле смо их сечканим месом са кичицом али Жако нам је дао добру лекцију: тиме што је одбијао да га ми хранимо, рекао нам је да храну треба само оставити и они ће је сами наћи. Отада смо им одређивале једино количину. Гнезда смо одржавале савршено чисто. Бебе-птице су ускоро порасле и показале различит темперамент: једна је била мирна и тиха а друга бучна и одважна. Оданост према нама била је право откриће а њихово поверење постало за нас најлепша захвалност.

Храм за птице

Деца из Маусхола су нам доносила све рањене птице. Два дечака, кад су нам донели једну врану, тврдили су да је птица јасно рекла: „То је овде“. Вране су нарочито воделе моју сестру Филип и једна ју је свако јутро будила слетевши на њен јастук.

Један наш сусед поднео је против нас тужбу за „држање дивљих птица у ропству“. Посетио нас је тада један инспектор полиције и кад је видео наше напоре и наш труд, одобрио нам је „посао“. Пошто смо озакоњиле наше „предузеће“ истакле смо на улазу натпис: „Болница за вране. Храм за птице“.

Наш дом је постао склониште за рањене птице и за оне без икакве заштите. Направили смо велике кутије у којима ће да вију своја гнезда ковои, сенице, галебови, гапрани, врањци и дроздови. Вајарска радионица моје сестре отада је посвећена крилатом свету.

Ако су вране биле најчешћи наши гости то је само зато што су оне саставни део овог пејзажа. Има их по крововима кућа и по пећинама. Врло су друштвени и воле човека, лако се припитомљавају. Гого во сва деца их хватају и подсецају им крила да би могла да их носе на рамену.

Стављале смо заједно све птчиће а мајке су долазиле да их хране. Птчићи су тражили храну од било које мајке а оне су знале само за своје „бебе“. Понекад смо им подметале туђу али нисмо успевале да их преваримо.

За главног интенданта болнице поставиле смо 1930. године једну врану која је била једна од првих гостију наше куће. Звали смо је Бен. Припитомила ју је једна рибарска породица, која ју је научила да оде у школу и препозна њиховог дечака, да му слети на раме и са њим се враги кући. Једног дана породица је морала да се пресели у кућу без баште и да остави врану. Али тек што су се сместили неко весело залупа на прозор. Била је то Бен. Доцније је рањена и смештена код нас у болницу.

Најбољи помоћници су деца

Кад је Бен имала седам година, отпало јој је перје на репу и више није могла да лети. Није више напуштала болницу. Волела је глас певачице Грације Филдс на грамофону и покушавала заједно с њом да пева.

Једини наши приходи били су од вајарских радова које је Филип правила по поручбини и од цвећа које сам ја продавала. А ми смо имале више птица него прихода. Тре бало је саградити кућице и мали базен да би се у њему купале.

Најдрагоценија помоћ била су нам деца. Увек срећна да спасу неку птицу доносила су нам сваку. А кад малишани сами одрасту слали су нам своје млађе наследнике.

Најтеже је било објаснити деци да не треба задржати птице и припитомљавати их. Чим би која прездрвила, морале смо да их пуштамо на слободу. Једно дете из Шкотске понудило је да постане наш „ветеринар“ а кад су нам два мала брата донели једног

рањеног галеба упитала су нас: „Да ли код вас птице добијају крила?“

Дивља патка коју сам назвала Доли, имала је великог утицаја на нервозне птице. Благодарети њој, стекле смо и психијатријску службу.

Били пингвин лечи своје грло

Кад би нам донели какву непознату птицу, морале смо да консултујемо орнитологу. Арктичке птице с кратким вратом и оштрим кљуном биле су пингвини. Један, Били, стигао је до нас са назебом. Филип га је завијала у вулени шал и давала му лекове као човеку. Сви су га звали „папа“ због његовог достојанства. Једног дана, донели су нам три, нађена на једном мосту у Лондону усред аутомобилског саобраћаја. На једном сандуку стајала је напомена: „Чувајте се, има оштар кљуун“.

Јака зима 1947. године потпуно нас је одсекла од осталог света. Ноћу су долетеле птице и лупале кљуном у прозор. Кућа нам је била пуна прозелих птица. Најтеже болеснике смо стављали у корпе поред ватре. Чим је пут био мало раскрчен од снега, Филип је отишла пешице по намирнице.

Свака излечена птица је доводила неку болесну или рањену. Неке су долазиле да код нас угну. Једног јутра донели су нам у корпи једну младу фоку са запаљењем плућа. Давале смо јој пеницилин и рибље уље и направиле јој постељу од сламе у велику каду у којој се после брчкала. За месец дана је оздравила и толико порасла да су је два јака човека пренела до обале и оставила на песку. Она се загнурила у воду и нестала.

Мали пас Даски, кога су рибари нашли у стенама полумртвог брзо је схватио наш

посао. Волео је птице и често нас одводио до места где је лежала нека повређена. Постао је чувар наше клинике. Птице га се нису плашиле и често су чак тражиле његову заштиту. Даски је показивао деци нашу клинику кад бисмо ми биле одсутне, а она су му се захваљивала: „Хвала, Даски!“

Деси, скупљач разних ствари

Пик је сврака коју нам је послао њен власник пошто се лоше владала на улицама: крада је кобасице и рибе, слетала на шешире женама или дршила пертле на ципелама људи, правила читаве гужве. Успеле смо да је заинтересујемо за штипаљке и стално се

с њима играла: скидала их са конопца и стављала на једну гомили. Галеб са црним леђима скидао је људима шешире. Ако би хтели да га сниме слетао је на камеру. А Деси, врана, скупљала је разне ствари: жице, виљушке, комаде разних метала, делиће дрвета, вулене и памучне конце и расцелане новине. Од тога је правила своје монструозно гнездо.

Гаврањци воле да им се дуне лим од цигарете и перје и под крила, да се „купају“ у диму кад се ватра у пећи не би одмах упалила.

Птице су нас сматрале као „екипу за праву помоћ“. Вране су нас чак извештавале кад би наилазила деца и доносила нам неког малог болесника, или кад се приближавала мачка.

Једно вече смо пребројале

у нашем храму 99 врста птица. Која ће бити стога? Надале смо се некој необичној. А оно — једна обична кокошка с пребијеном ногом, која нам је из захвалности носила сваког дана јаје и постала доајен наше болнице.

Из Париза је дошла ка нама једна Пољкиња чији је муж погинуо у рату. Завештао јој је 6 шилинга и пет и по пенса за неку установу која помаже птице. Превалила је толики пут да нам донесе ову незнатну своту, која је била више симболична.

Постале смо стручњаци, упола ветеринари. Пуштале смо на слободу излечену птицу, водећи рачуна о правцу ветра, о времену плиме и осеке, а неке смо морале да пуштамо у сумрак.

Наша болница је званично отворена 1959.

ДУГОРОЧНА АКОНТАЦИЈА

„Молим вас, погледајте да ли ми је задатак тачан“ — замолила је осмогодишња Анита Граф збуњене службенике једне полицијске станице у Келну пружајући им своју свеску за рачун. Један службеник пажљиво је проконтролисао све задатке и открио једну грешку. Кад је затим запитао девојчицу зашто је са својом свеском за рачун дошла баш у полицију, Анита му је мирно одговорила: „Кад порастем бићу жена-полицајац. Према томе, сматрам да могу да захтевам да ми већ сада као будућој колегиници мало помогнете у изради задатака!“

Дрво њрошћв хркања

Радосна вест стигла је из Енглеске за оне који хрчу или, боље речено, за оне који су принуђени да са таквим особама спавају у истој соби. После полугодишњих испитивања и проверавања британски научници утврдили су да особе које хрчу треба пре поласка на починак чврсто да загризу комад дрвета и да тако стегнуте вилице држе пет минута. Како тврди Доктор Харвеј Флек, опити су показали да „грижење дрвета веома умори мишиће вилица, врата и грла и да се тиме хркање онемогућује“.

ЗРНА ЗНАЊА

Начин на који се нешто даје више вреди од онога шта се даје (Корнеи).

Ко нема новца да плати штегу има леђа да прими ударце (шкотска).

Помажимо се узајамно — терет наших невоља биће онда лакши (Флориан).

Искреност ће добити потребну помоћ (Молијер).

По нити се познаје клубе (шпанска).

Туга је као пиринач у амбару, сваког дана се осипа по мало (са Мадагаскара).

Срећа и несрећа људи више зависи од њихове ђуди, него од њихова богатства. (Ларош-фуко).

У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

СЛОВА КАО ЦИФРЕ

Развитком писмености и појавом абеледе (односно азбуке) као уређеног скупа малог броја писмених ознака, код многих народа наизјамно слова као бројне ознаке — цифре. Међу првима који су бројеве обележавали словима били су Грци. Од њих су то примили други народи.

У старогрчком, атичком писању бројева, названом тако по грчкој области Атици, бројеви су обележавани првим словима речи којом се називао тај број. Тако су, за бројеве 5 (пенте), 10 (дека), 100 (хекатон), 1000 (хилион), 10000 (мирион), биле следеће ознаке (у заградама су грчки називи поменутих бројева):

Π Δ Η Χ Μ

5 10 100 1000 10 000

Комбинацијом ових знакова означавали су се остали бројеви. На пример:

Δ Π Ι Χ Ι

50 500 5000

Μ Π Η Ν Η Δ Π

1715

Старогрчки, атички начин писања бројева био је у употреби у Грчкој све до првог

века пре наше ере. Но, већ почетком петог века пре наше ере у Милету, грчком граду на обали Мале Азије, појавио се и развио и други начин обележавања бројева помоћу свих слова грчке азбуке. Тај начин обележавања бројева само помоћу својих слова, глаголице и ћирилице, прихватили су Словени.

БРОЈЕВИ	Грчки	Кирилица	Латиница
1	Α	α	A
2	Β	β	B
3	Γ	γ	C
4	Δ	δ	D
5	Ε	ε	E
6	Ϛ	ϛ	F
7	Ζ	ζ	G
8	Η	η	H
9	Θ	θ	I
10	Ι	ι	J
20	Κ	κ	K
30	Λ	λ	L
40	Μ	μ	M
50	Ν	ν	N
60	Ξ	ξ	O
70	Ο	ο	P
80	Π	π	Q
90	Ρ	ρ	R
100	Σ	σ	S
200	Τ	τ	T
300	Υ	υ	U
400	Φ	φ	V
500	Χ	χ	W
600	Ψ	ψ	X
700	Ω	ω	Y
800	ΑΒ	αβ	Z
900	ΒΓ	βγ	AA
1000	ΓΔ	γδ	BB
2000	ΔΕ	δε	CC
3000	ΕΖ	εζ	DD
4000	ΖΗ	ζη	EE
5000	ΗΘ	ηθ	FF
6000	ΘΙ	θι	GG
7000	ΙΚ	ικ	HH
8000	ΚΛ	κλ	II
9000	ΛΜ	λμ	JJ
10000	ΜΝ	μν	KK
20000	ΝΞ	νξ	LL
30000	ΞΟ	ξο	MM
40000	ΟΡ	ορ	NN
50000	ΡΣ	ρσ	OO
60000	ΣΤ	στ	PP
70000	ΤΥ	τυ	QQ
80000	ΥΦ	υφ	RR
90000	ΦΧ	φχ	SS
100000	ΧΨ	χψ	TT
200000	ΨΩ	ψω	UU
300000	ΩΑΒ	ωαβ	VV
400000	ΑΒΓ	αβγ	WW
500000	ΒΓΔ	βγδ	XX
600000	ΓΔΕ	γδε	YY
700000	ΔΕΖ	δεζ	ZZ
800000	ΕΖΗ	εζη	AAA
900000	ΖΗΘ	ζηθ	BBB
1000000	ΗΘΙ	ηθι	CCC

Приложена табела приказује ознаке бројева помоћу слова код Грка и Словена. Да би се бројне ознаке — цифре ипак разликовале од слова, изнад слова су стављане цртице као што се види на табели. Можемо приметити да су бројеви од 1 до 9 означени са првих девет слова азбуке. Даљих девет слова у истом поретку означавали су десетице од 10 до 90 закључно, док идућих девет означавали стотине од 100 до 900 закључно. Да би означили хиљаде Грци су, поред цртице изнад одговарајућег слова, испред слова стављали зарез. На пример 1000, 2000, 3000 су означавали са

ζ̄ ζ̄ ζ̄

10 100 1000 10000 100000 1000000

9 45 2312

Слично су поступали и стари Словени. На пример 1000 и 10000 су означавали са

ā ā

Словени су велике бројеве означавали на начин који се не сусреће код других народа.

У својим делима су користили и унапредили грчки начин обележавања бројева словима велики математичари старе Грчке Архимед, Аполоније и Диофант.

И стари Египћани су означавали своја писма — хијероглифима обележавали бројеве, на пример:

(Испод хијероглифа су одговарајући бројеви написани у десетном систему како их ми данас обележавамо).

9 45 2312

ДОМЕНИКО СКАРЛАТИ

Еlegantне каруце, које су вукли дивни коњи, кретале су се старим римским друмом од Напуља према Фиренци. Италија је лепа у јуну, а тога дана 1702. године била је лепша него икад: трава поред пута се зеленила, цвеће је блистало од росе, птице су певале.

Селаци који су поред друма радили на пољима покорно су се клањали грбу Медиција на вратима кола.

— Оче, лепа су ова кола која нам је послао принц Фердинанд Медичи. Још се никад нисам возио овако лепим колима — рекао је седамнаестогодишњи Доменико Скарлати своје оцу.

— Заиста су лепа, али ја се надам да ће ми принц обезбедити још лепши приход — одговори Алесандро Скарлати, већ познати музичар, своје сину који је такође био солидан извођач на харпсикорду — сада застарелој врсти клавира — оргуљама и виолини.

— Заморила су ме само лепа обећања — наставио је отац. — Моји приходи су у заостатку већ месецима: више ми хлеба не могу да купим обећањима.

По овоме се лако могло закључити да један од најпознатијих музичара Италије већ осам година није имао баш много срећно место на двору напуљског краља. Његов син био је у исто време и његов помоћник у послу и материјална потпора, јер је једини од шесторо његове деце зарађивао.

Алесандро Скарлати је волео свој позив, радио је и компоновао и слушао извођење својих дела нарочито кантата за мање групе певача, али је његово одушевљење побеђивала брига како да исхрани своју породицу.

Четири месеца проведена у Фиренци личила су на диван сан: два музичара су и компоновала и дириговала на богатим приредбама које је принц Фердинанд често одржавао да би себи испунио време. Али стално намештене нису добиле јер се у то време водио рат у Шпанији

који је материјално истрошио и племство. Горко ратало је постао свирач на оргуљама у цркви. Волео је да пише опере, али их је папа забранио сматрајући их неприкладним музичким остварењима. За време свог боравка у Риму компоновао је зато највише камерну музику, за четири или пет гудачких инструмената, дела која су још врло популарна. Напуљски двор га је ипак позвао 1709. године да се врати понудивши му бољу плату него пре.

Доменико Скарлати, син, вратио се одмах у Напуљ и наставио рад на двору напуљског краља где је за време једног великог бала под маскама 1708. године срео Георга Фридриха Хендла.

Уморан од играња, млади Хендл је сео за харпсикорд не скидајући маску са лица. Почео је, више за себе, да свира тихо али се убрзо забављивао и почео да свира јако. Музика је привукла пажњу гостију и око њега су се окупили сви. Скарлати је, очаран, хтео да сазна ко то свира, јер нико у Напуљу није умео тако.

Них двојица су одмах постали добри пријатељи: обојица су били млади, вршњаци, јер су рођени исте, 1685. године, кад и Јохан Себастијан Бах. Нови пријатељи су имали толико један друге да кажу: Хендлове опере биле су са успехом извођене у Италији, а Доменико их је писао. У Риму су тратили концерте и сами их приређивали.

У оно време је у великој моди било такмичење између два музичара. Публика, односно један њен део, бучно је „навијао“ за свог љубимца, док је други део подржавао свог кандидата као на данашњим спортским такмичењима. Ова мода је довела и Скарлатија и Хендла на поедиум да „поделе мегдан“.

Свирање на харпсикорду завршило се, међутим „нере-

шено“: донета је одлука да су једнаки. Али на оргуљама је Хендл био толико бољи да се Скарлати повукао, изјавивши да сматра Хендла победником.

Скарлати је остао веран своје пријатељу до краја живота. Кад би неко пред њим хвалио музику он је имао обичај да каже:

— Можда, али, да ли сте имали прилике да слушате Хендла?

Касније је Скарлати позван на шпански двор где је био веома добро награђен, а краљица му је дозволила да ради и компоњује шта хоће.

Просто је невероватно у којој је мери музика Скарлатија, Хендла и Баха остала

популарна и до данашњег да на.

Скарлати је написао 55 соната за клавир које се и сада свирају. Многе од Хендлових песама и ораторијума још су на програмима концерата, али је његов ораторијум „Месија“ најпопуларнији. Бах који се дивно музици Хендла и Скарлатија али никад није имао прилике да их сретне — оставио је за собом много, и сада свираних дела, за оргуље, хор, гудачке квинете, дела за клавир и виолину.

Која ће година још донети истовремено три музичара, толико велика да остану славни и после скоро 300 година, као што су Бах, Хендл и Скарлати?

АНЕГДОТЕ

ИНТЕРПУНКЦИЈА

Гандолин, издавач и уредник италијанског дневног листа „Ил месажеро“, примио је једном прилично слаб чланак од једног свог политичког пријатеља.

„Ставите само знаке интерпункције на одговарајућа места и објавите чланак у целини“ — написао је он у пропратном писму.

Гандолин му је на то одговорио:

„Поступили смо по вашем захтеву. Али, молимо вас да нам убудуће пошаљете само знаке интерпункције, а ми ћемо онда сами да напишемо чланак“.

ДИПЛОМАТСКИ ЈЕЗИК

Када су недавно запитали супругу Џемса Гевина, америчког посланика у Паризу, како јој се свиђа дипломатски живот, она је одговорила:

— Свиђао би ми се веома много кад сви око мене чак и послуга не би говорили дипломатским језиком. Када ми је недавно једна девојка разбила неке чиније, овако ме је о томе обавестила: „Мадам, ваш сервис од порцелана из Севера који се састојао од 110 комада, сада се састоји од 117“.

СУЈЕТНИ ГЕРШВИН

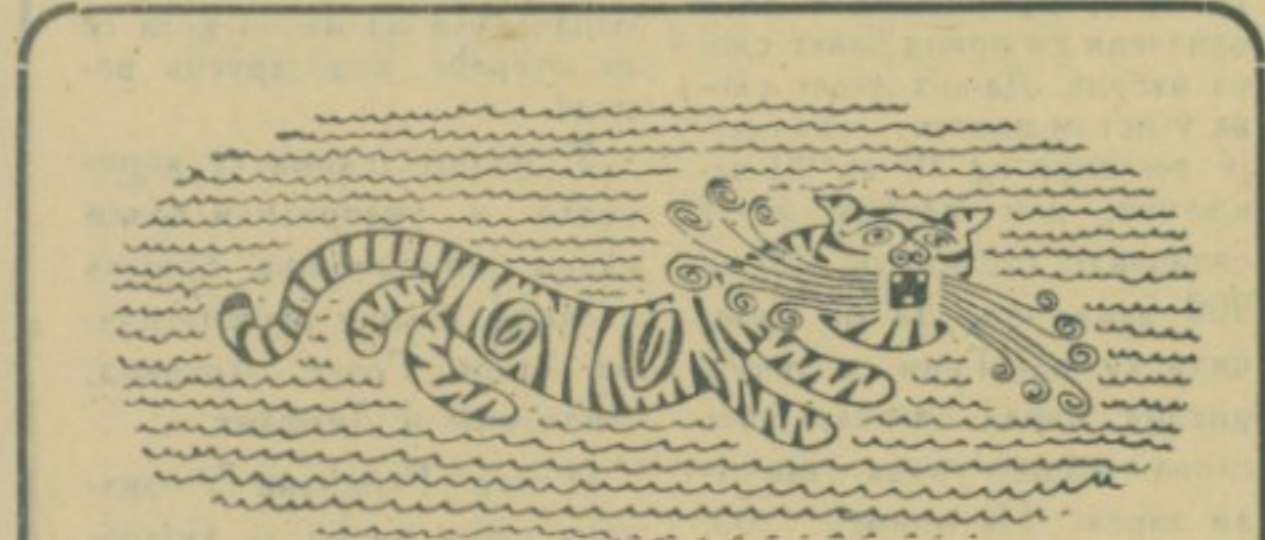
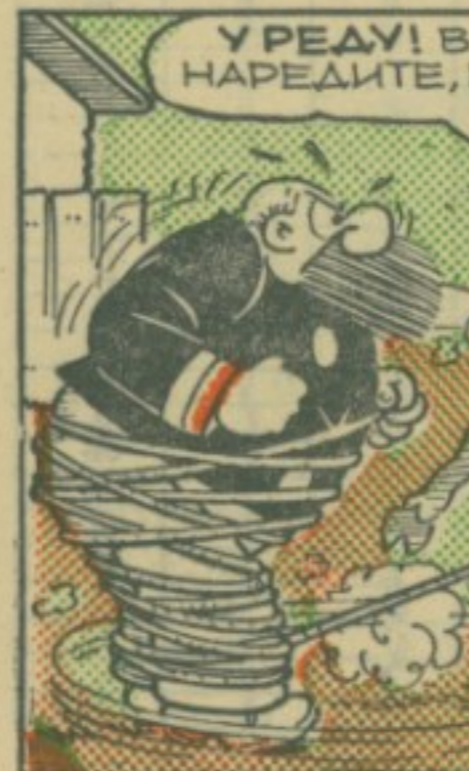
Амерички пијаниста и композитор Џорџ Гершвин веома је сујетан и у правом смислу речи гаји искрено дивљење према сопственом таленту. Једне вечери је с једним пријатељем присуствовао клавирском концерту неког шпанског уметника. Био је то изврстан концерт и пошто се аплауз утишао, пријатељ се обрати Гершвину:

— Зар није величанствен, Џорџ?
— Да, он је геније — одговори Гершвин. — Шпански Гершвин.

ВЕЛИКИ КИЈЕПУРА

Оперски певач и филмски глумач Јан Кијепура улетео је једном у канцеларију свог агента за рекламу да би му се пожалио како се о његовом другом клијенту, Лорису Мелхиору, много више пише у штампи. Када му је агент објаснио да је то стога што новинари сматрају да је певач сувише сујетан и уображен, Кијепура је с неверицом узвикнуо:

— Уображен? Ја? Велики Кијепура?

КОЈА ЈЕ САД ГОДИНА?

Осми светски фестивал младих одржава се у Хелсинкију ове, 1962. године. Али, може се исто тако рећи да се он одржава 1325, 2505, 2622. године и, најзад... у години Волатигар.

Не, није овде реч о различитим фестивалима, већ о једном те истом, осмом. Ствар је само у томе што је наш 20. век за Бурму, Ирак или Тунис још 14, а за Јапан већ 27. век, јер у тим земљама године и векови рачунају се другачије него

код нас. У неким крајевима Средње Азије ова година зове се Вола-тигар. Разуме се да нисмо навели сва рачунања времена која се разликују од нашег. Међутим, Арапи, Бурманци и многи други поред своје године стављају на званичне документе и годину коју признаје већина земаља у свету. Очигледно је да ће ускоро ход времена на нашој планети постати једнообразан.

ИСКРАНА А ЛА ГЛЕН

Искуства до којих је дошао амерички космонаут Глен у погледу храњења из туба, почела је да искористи једна америчка фабрика прехранбених производа специјализована за децу исхрану. Наиме, она је произвела тубу на коју се зашрафи кашика чија дршка представља једну шупљу цев кроз коју, на овлашан притисак, излази хранљива каша. Тако ће убудуће за време путовања возом или аутомобилом мајке мирно да хране своје малишане без страха да ће се јело просути и да затим целу амбалажу, тубу и кашу, баце кроз прозор.

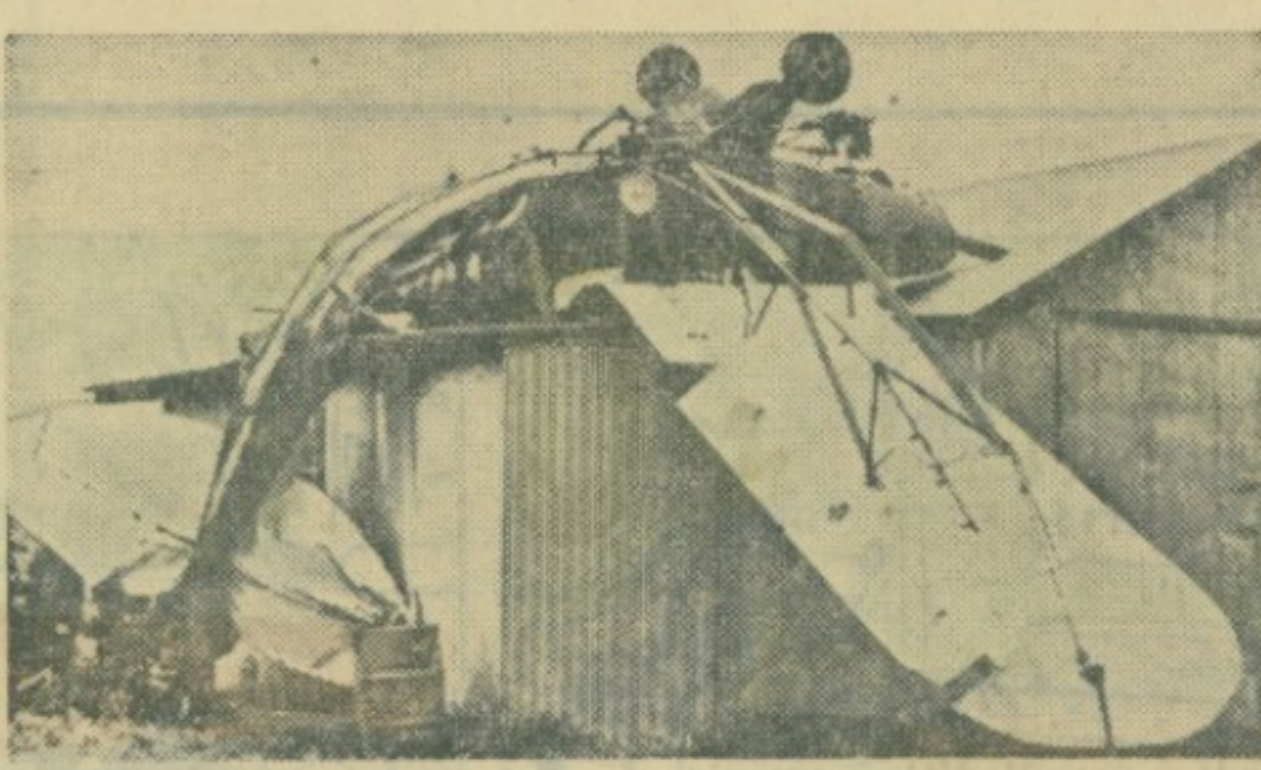
АУТОПРИКОЛИЦА — ТРГОВИНА

У Хамбургу је једна фабрика почела да производи аутоприколице — мале продавнице. Довољно је да се притисне на дугме па да се половина приколице спусти тако да продавац може да услужи купца који стоји поред приколице.

Ауто-продавница може да прими 700 килограма робе и тиме купцима пружа широк асортиман. Прве пробае су показале да је она веома практична, нарочито у излетштима и летовалиштима.

И ледени брегови дошли на ред

Доктор Ирвин Шел са Универзитета у Медфорду је дошао до формуле помоћу које се може тачно утврдити колико ће бити ледених брегова у океану, који ће представљати озбиљну опасност за безбедност пловидбе. Њихов број зависи од односа температуре и притиска који влада од децембра до марта у северном Атлантику. Према овој рачуници годишње пређе преко 48. степени ширине око 420 ледених брегова на свом путу ка југу.

Заморени авион

Торнадо који је беснео у вртлоу на оближњи хангар и америчкој држави Мисисипи оборио је један спортски авион непосредно после његовог узлетања. Авион се прелачио у крила и реп су му се повили. Личио је на птицу која је пала од умора.

БЕЗОПАСАН АУТОМОБИЛ

У Западној Немачкој је направљен прототип новог аутомобила који треба да омогући максималну безбедност возача и путника. То је ротациони аутомобил који у свом предњем делу уместо осовине са два точка има само један. Овај аутомобил уопште не може да се разбије у случају да налети на препреке или да сиђе са коловоза. Предњи точак увек спречава ауто да настрада.

250 долара месечно

Судија Ричардс Филип из Лос Анђелоса је оценио да посао једне домаћице вреди најмање 250 долара месечно. Толико ће морати да плати својој жени лекар Станли Дабрин на основу пресуде о разводу.

Нема интересената

Неки анонимни мецена у Западној Немачкој одређио је суму од 20.000 марака конструктору који пронађе степенасг лифт. До сада се није нико јавио, па је награда пренесена у наредну годину. Намера дародавца је да становницима омогући превозење безбеднијим и сигурнијим лифтом.

Дизел шинобус

Инжењери из Познања су конструисали нов шинобус у који је уграђен дизел мотор. Нови шинобус може да саобраћа и по равничарском и по планинском терену. Кола примају 48 путника колико у њему има седишта, и развија брзину од 120 км на час.

Јесће ли већ чули да...

... када пада киш, вељки орангутан са острва Борнеа и Сумагре скуп се и покрије пра-

вом кабиницом од великих листова.

... Шекспирово име писали су његови савременици на 84 разна начина.

... лишаји расту веома споро. Користи лишаји порасту годишње за 1 до 8 милиметара, а листасте и жбунасте од 0,5 до 3,5 сантиметра.

... спортисти имају мали крвни притисак: између 90 и 110 милиметара живиног стуба. Мали

притисак имају и припадници ловачких и номадских народа који живе далеко од цивилизације, у слободној природи.

... Француска има највише музеја у Европи: 1011. За њом долази Италија која има 839 музеја, Велика Британија са 698 и Западна Немачка са 610 музеја.

... израз „вечна кућа“ дошао нам је од старих Египћана који су гроб назвали „добром кућом“ и „вечном кућом“.

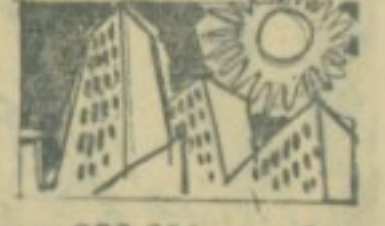
... од свих континентата највише мочвара има Азија: преко ми-

лион квадратних километара.

... статистичари удружења америчких трговаца утврдили су да жене купују дванаест пута више поклона мушкарцима него мушкарци жене.

... Њујорк је пети по величини италијански град. Према последњим статистичким подацима у Њујорку

живи 858.601 особа рођених у Италији или са оба родитеља из Италије.

... кад се уплаши, амерички дрозд претвара се да је мртав. Чим опасност мине он се диже и весело одлети.

... најстарији пољопривредни факултет у свету налази се на универзитету у Пизи (Италија). Његов оснивач и доживотни декан био је агроном Коѕимо Ридолфи (1794-1865) који је пре тога имао приватну пољопривредну школу. Овај факултет основан је 5. октобра 1840. године.

... прва служба за прогнозу времена у Србији организована је у

другој половини 1902. године у оквиру Метеоролошке опсерваторије у Београду.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) пенкало; 6) наш први уметнички филм; 8) град у Француској; 9) држава у Африци; 11) наша планина; 13) прилог за време; 14) два иста сугласника; 15) умоак; 17) предлог; 18) памет; 20) избављење; 22) конач; 24) река у СССР; 25) индустријска област у западној Европи; 26) град у Мароку; 28) прилог за време; 30) пољопривредна алатка; 32) једноцифрени број; 34) до мања животиња; 35) узвик; 37) река у Аустрији; 38) врста мачуна; 40) индустријска биљка; 42) једноцифрени број; 43) грубо сукно.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40
41	42	43	44	45

Усправно: 1) роман Е. Золе; 2) личност из Гоголевог романа; 3) име популарног француског певача шансона; 4) наша река; 5) сирће; 6) име и презиме оснивача пенхо анализе; 7) град у УАР; 8) град у Француској; 10) река у Јужној Америци; 12) орган чула мириса; 16) неговање телесних способности; 19) лична заменица; 21) першун; 23) чокот; 27) спев; 29) коњ; 30) придевска заменица; 31) слово латинице; 33) друга; 35) птица грабљивица; 36) један инсект; 39) ономотопеја левега; 41) река у Сибиру.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) вео; 4) ада; 7) Мојстрана; 10) ода; 11) Нин; 12) Славко Вукосављевић; 13) сит;

Становништво Израела

Израел је недавно прославио четрдесетогодишњицу своје независности и том приликом су објављени занимљиви подаци о огромном порасту броја његовог становништва. Док је Израел 1948. године имао свега 760.000 становника данас у њему живи 2.232.000 људи.

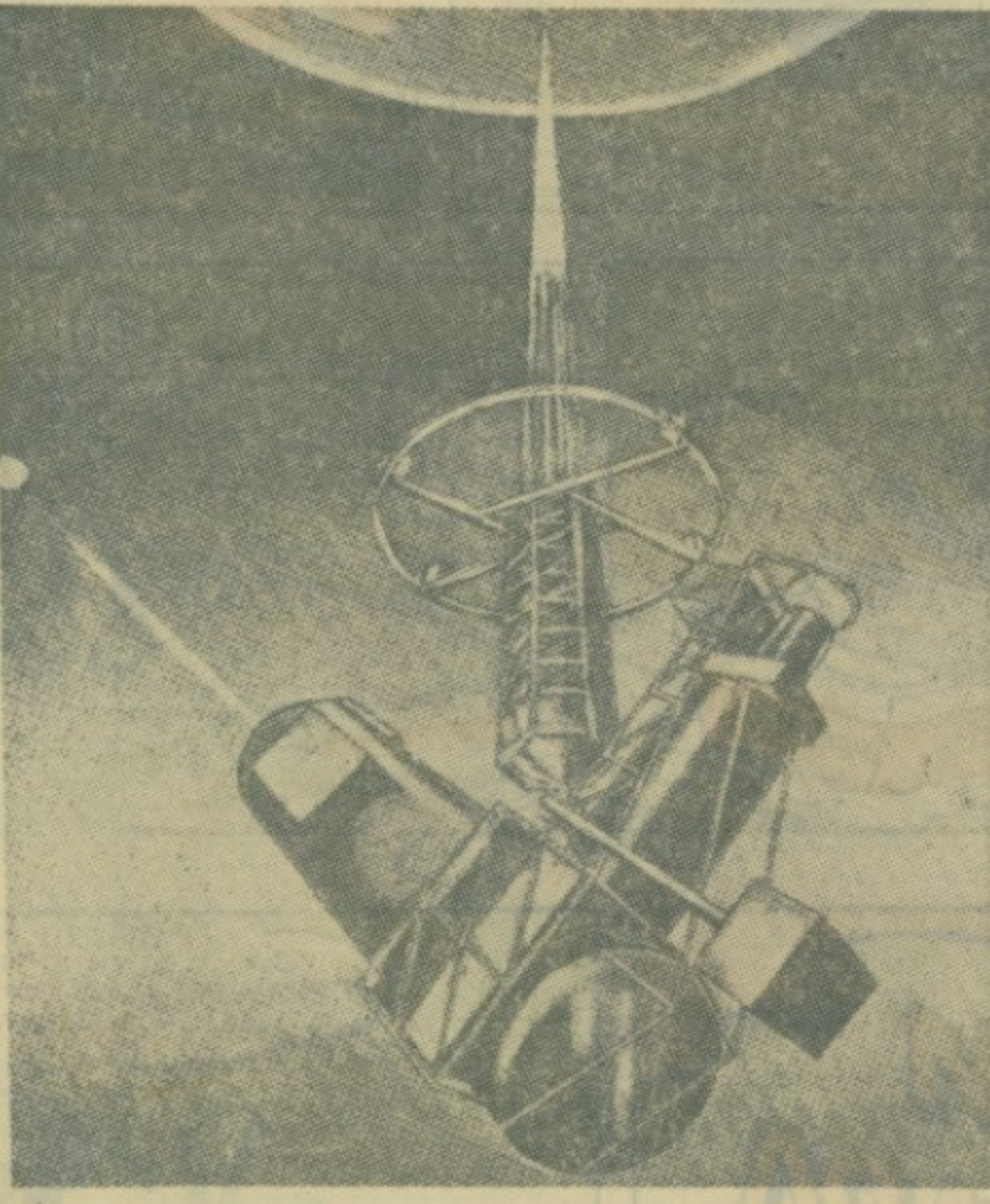
Универзални кипер

У фабрици аутомобила „Шкода“ у Чехословачкој је почела серијска производња кипера који је у стању да аутоматски истоварује материјал на три странг. Опити су показали да је он веома погодан у грађевинарству, јер ће олакшати и убрзати утовар и истовар материјала.

Водено сврдло

У Сједињеним Државама је направљена специјална термичка бургија дугачка 7 метара за бушење поларног леда. За један сат она пробуши у леду рупу од 9 метара.

Помоћу ових бургија већ су у поларном леду Арктика направљене бушотине од 3.000 метара и пронађени драгоценни материјали за испитивање.

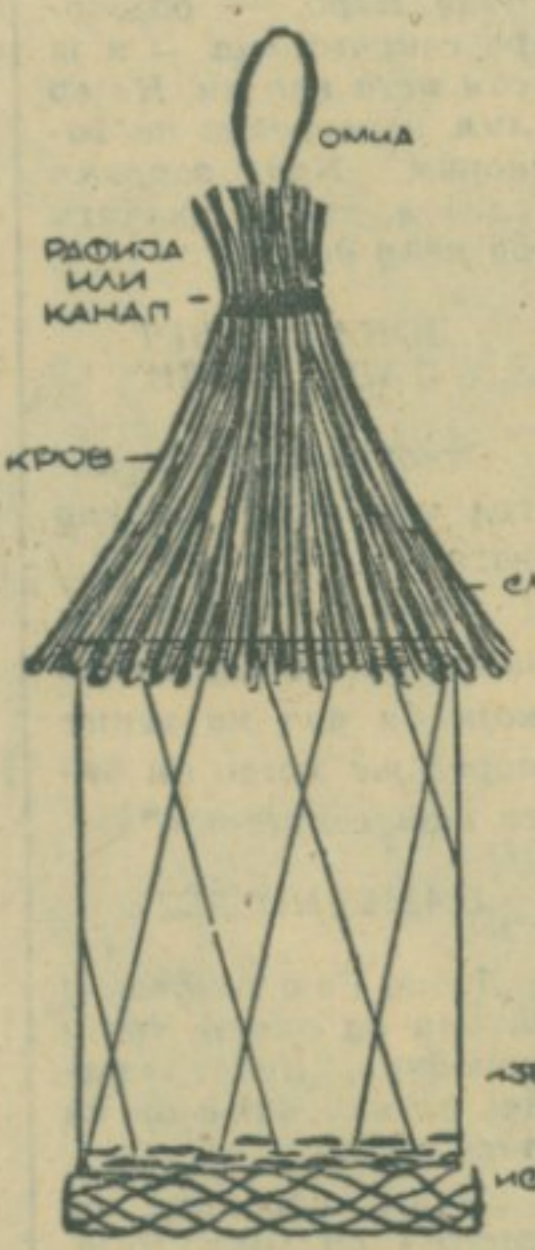

Лећећи шелеској

Приликом свог првог лета, Усмеравање на одређена небеска тела и читаво управљање стратосферским телескопом вршиће се помоћу теледириговања преко читавог система телевизијских камера који је израдила америчка радио-корпорација.

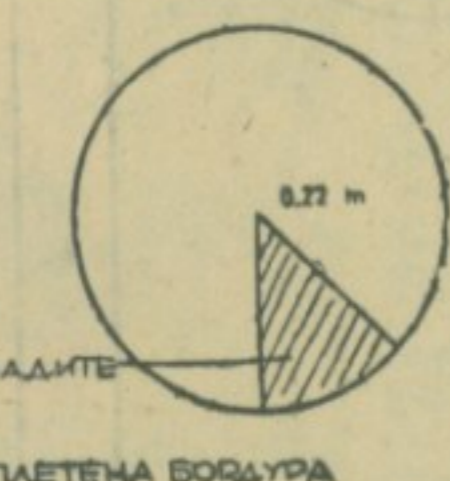
НАПРАВИ САМ

КАВЕЗ

12 сантиметара у пречнику за таваницу и дно, доста струкова сламе по 18 сантиметара за кров, неколико струкова трске по 30 сантиметара коју ћете потопити у млаку воду да омекша, и мало рафије или канапа којим ћете на крају везати кров од сламе и направити омотачу о коју ћете окачити кавез.

Приступите сада раду: на круговима од картона на један сантиметар од ивице избушите рупице (непаран број) и кроз њих провучите стру-

На нашој слици видите кавез, али да ли ће вам он послужити за птице или само као украс показате крај. Потребно је да припремите два круга од картона са по-

кове трске, али их тако укрштајте да се створе ромбови (као на нашој слици). Висину кавеза одредите сами (на горњем делу ћете завезати чвор да се трска не би из-

вукла, а доле ћете пустити крајеве од по 8 см помоћу којих ћете, додајући још по који струк, оплести ивицу дна у неколико реди.

За кров је потребан још један круг од картона са пречником од 22 см из кога ћете извадити један исечац у крајеве саставити лепком у купу без дна. Кад се то осуши ставићете ту купу — кров поврх кавеза и залепити га по ивици а одгоре премазати лепком и ревати струкове сламе од 18 см — али тако да три сантиметра остане горе, а по 4 см да прелази ивицу крова да би се конструкција кавеза скрила. Канапом или рафијом у боји привезите врх пошто сте претходно провукли омотачу о коју ћете окачити ваш кавез. Видећете колико је декоративан.

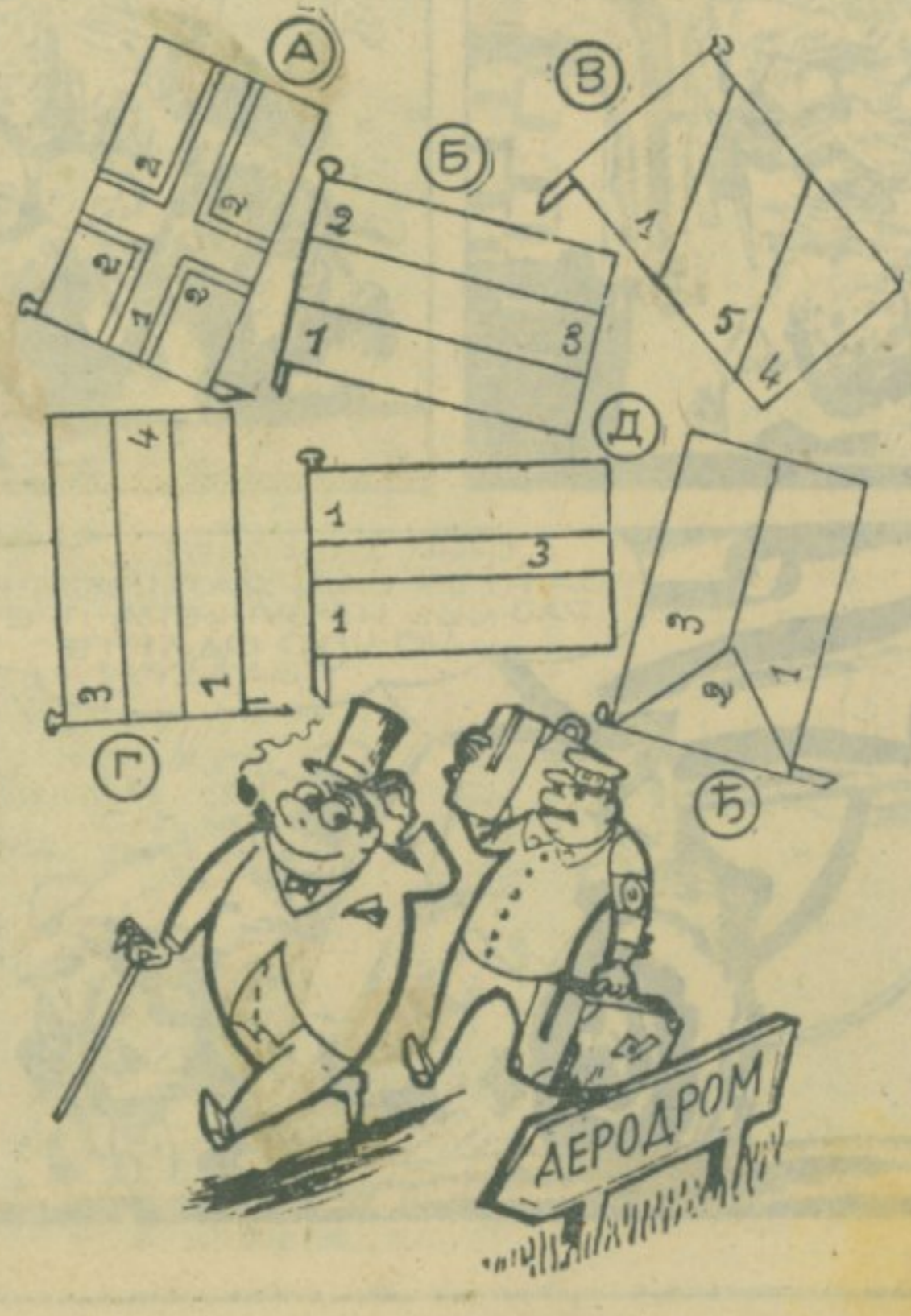
ОБОЈЕНИ ХУМОР

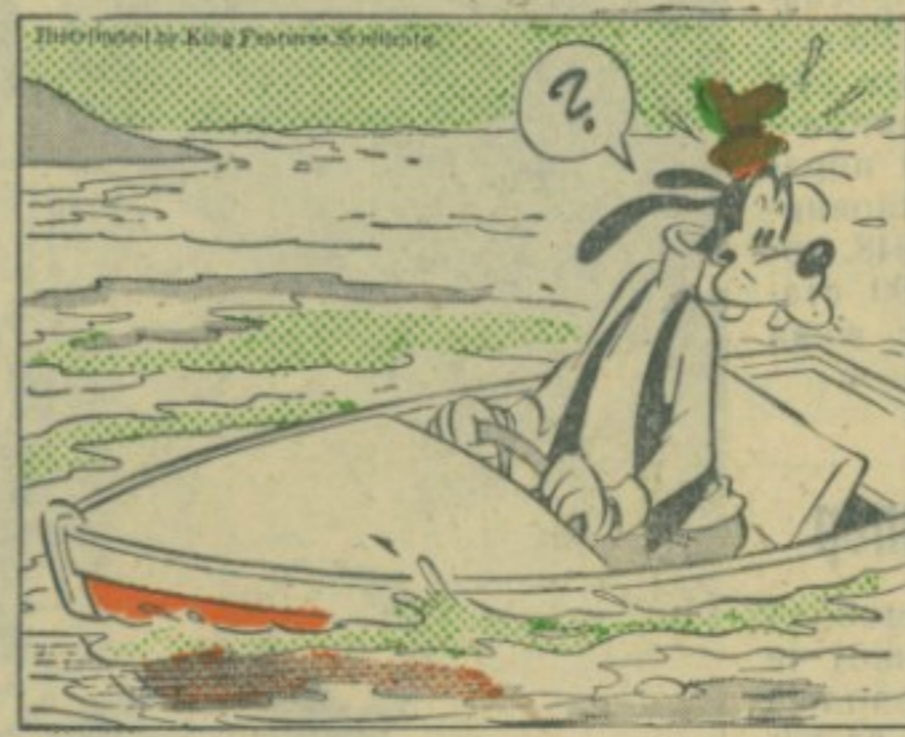
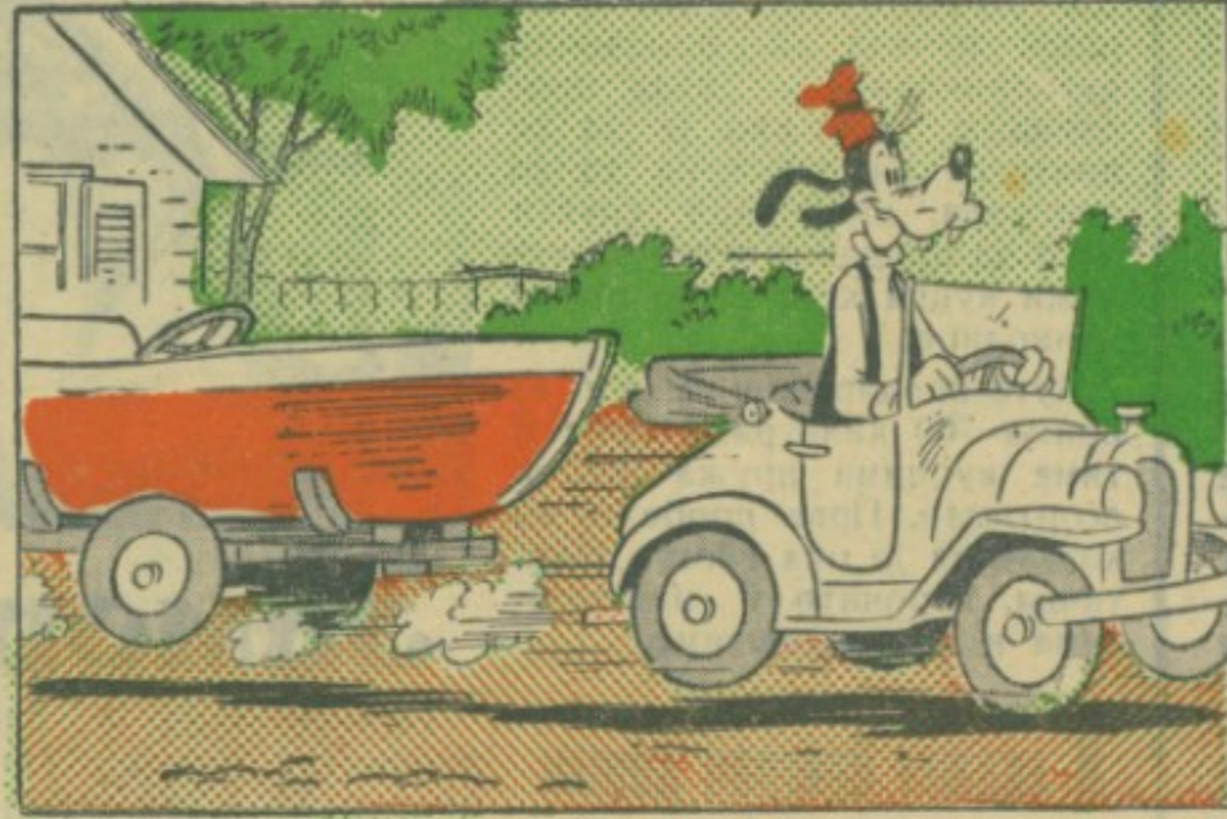
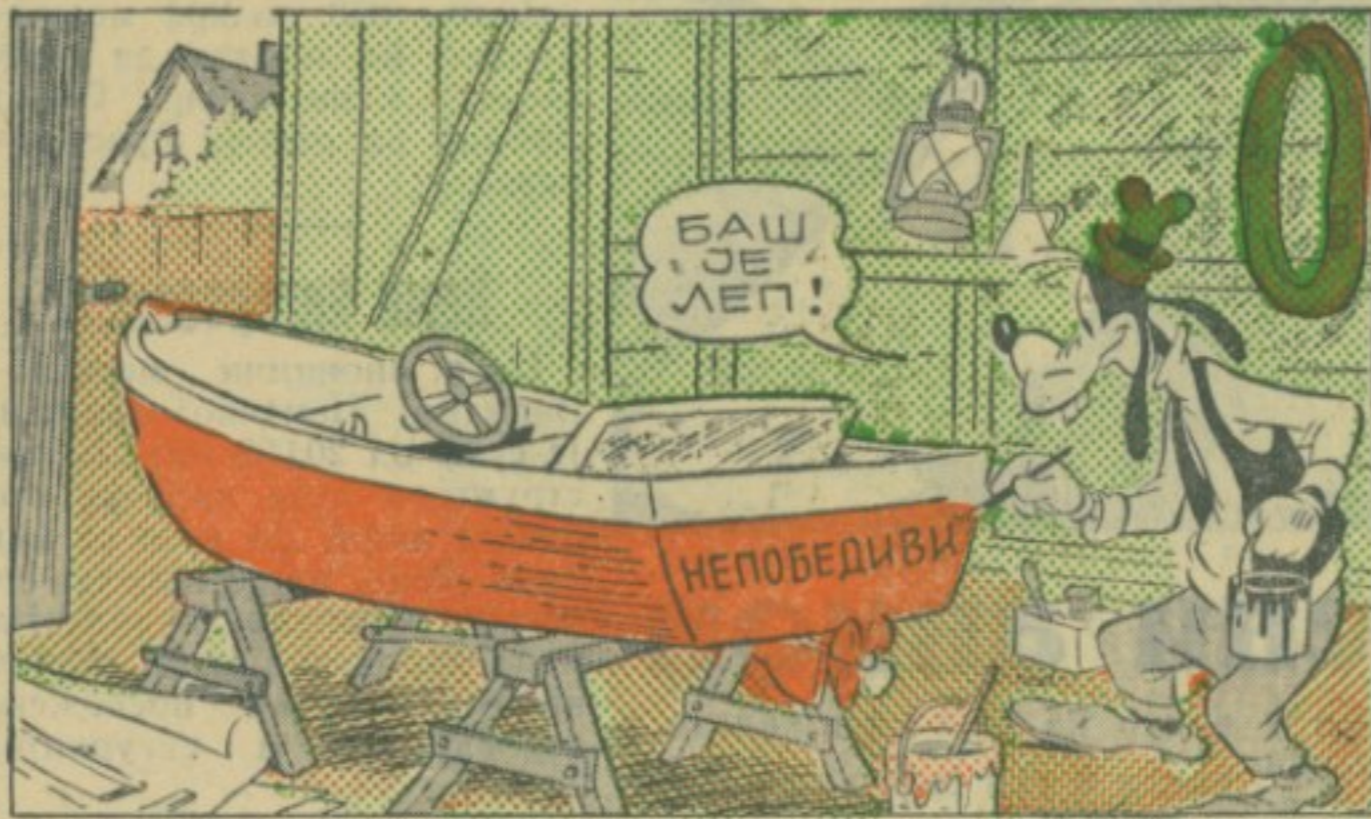
Овај елегантни дипломата треба да посети шест земаља. Можете ли ви, помоћу застава изнад њега да погодите имена тих земаља?

Да бисте препознали заставе испуните оловкама у боји делове: обележене бројем 1 — црвено; 2 — плаво; 3 — бело; 4 — зелено; и 5 — жуто.

Ако ипак не знате чија је која застава дајемо вам одговор:

Застава под А: Исланда, Б: Југославије, В: Република Конго, Г: Бугарске, Д: Лезоније и Ђ: Чехословачке.

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

СИГНАЛИ

Пера Ждера ступио у службу и директор му представља секретарицу која ће бити и ње му на услузи. Да би се направио важан Пера јој рече:

— Знате, госпођице, ја никад не говорим много. Кад вам будеш дао знак руком то ће значити: дођите.

— Врло добро, господине Пери, — одговори секретарица — и ја сам иста као ви. Не волим непотребно да говорим. Кад завртим главом, то ће значити да нећу доћи!

ДОБАР САВЕТ ПАРА ВРЕДИ

Отворио Шила хотел и у холу истакао натпис:

„Немојте никад пушити у постељи. Пенео који би пао на тепих поред ње могао би бити ваш сопствени.“

ПАМЕТНО ДЕТЕ

Добио Раја задатак у школи да опише своју породицу. После краћег размисљања он написа овако:

„Наша породица се састоји од ујка Паје, ујна Пате, Влаје, Гаје и мене. Ја сам од свих њих најбољи.“